Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. • № 29 (8019). • 11 февраль, 1983 йил • ЖУМА • Баҳоси 3 тийин

МАРКАЗЛАШТИРИШ АФЗАЛЛИКЛАРИ

ЎТГАН юбилей йилини муваффақиятли якунлаган «Оҳангарон» совхози меҳнаткашлари мазкур йилда ҳам юқори кўрсаткичларга эришиш учун ички резерв ва имкониятларни қидириб топмоқдалар. Меҳнатни ташкил этишнинг янги формаларини ишга солмоқдалар.

— Бу йил кўкламги экишга тайёргарлик ишларини янгича ташкил этдик, — дейди совхоз бош инженери Ғ. Кўчимов. — Хўжаликдаги барча тракторларни бир жойга йиғиб, икки колонна ташкил этдик. А. Ғафуров бошлиқ биринчи колоннага 24 занжирли трактор бириктилган. Улар ер ҳайдаш, молалаш, чизеллаш, бороналаш ишлари билан шуғулланишади. А. Сатторов бошлиқ иккинчи колоннага эса 68 ғилдиракли трактор бириктирилган.

Бу усул тракторларга техника хизмати кўрсатишни ҳам анча енгиллаштирди. Меҳнат унумдорлиги, иш сифати ҳам сезиларли даражада ортаяпти. Энг муҳими меҳнат интизоми мустаҳкамланди. Механизаторларнинг тракторларни ўзбошимчалик билан турли ерларга ҳайдаб кетишларига, ишга бесабаб келмай қолиш ҳолларига батамом барҳам берилди.

Ҳозирги кунда иккинчи колоннадаги тракторларнинг 8 таси чорвачилик фермаларига хизмат кўрсатаяпти. Бир қисми эса ҳар куни бўлим бошқарувчилари ва агрономларнинг буюртмаси асосида бригадаларга тақсимланяпти. 20 га яқин трактор далаларга маҳаллий ўғит ташиш билан банд. Айни пайтда далаларга 350—400 тоннадан ўғит ташишга эришилмоқда. Ҳозиргача ҳар гектар ер ҳисобига 23 тоннадан зиёд гўнг ташиб чиқарилди. Бу ишларда А. Ҳолиқов, Р. Шеров, М. Умаров ва С. Қудратов каби механизаторлар пешқадамлик қилишяпти.

А. АБДУЛҲАҚОВ.

КЎКЛАМ ЯҚИН, ЭКИШГА ШАЙМИСИЗ!

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ — ҲАЁТГА!

• ТЕХНИКА — ДЕҲҚОН ҚАНОТИ

• ИЛҒОР МЕХАНИЗАТОРЛАР ТАЖРИБАСИНИ ОММАЛАШТИРАЙЛИК

• САБЗАВОТЧИЛИКНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШГА КЕНГ ЙЎЛ.

ОБЛАСТИМИЗНИНГ БИР КУНИ

КЕЧА

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

РАЙОН хўжаликларида кўкламги экишга тайёргарлик ишлари қизғин олиб борилипти. Мавжуд колхоз ва совхозларда техникаларнинг барча турлари мавсумга тахт қилиб қўйилди. Жумладан, 235 та ҳайдов, 472 та чопиқ тракторлари, 346 та сеялка, 421 та культиватор, 346 та экиш агрегатлари, 1402 та барона, 52 та чизел ҳамда тиркагич мосламалари сифатли ремонтдан чиқарилди.

Ремонт ишлари айниқса, Ильич номли, Фрунзе номли, «Октябрь 40 йиллиги» колхозлари ва Бўка совхозида уюшқоқлик билан ташкил этилиб, белгиланган муддатидан анча илгари тугалланди.

Шунингдек, район хўжаликларида ариқ, зовурларни тозалаш, далага маҳаллий ўғитлар чиқариш ишлари ҳам ниҳоясига етказиляпти.

Р. ХУДОЙҚУЛОВ,
Бўка районн.

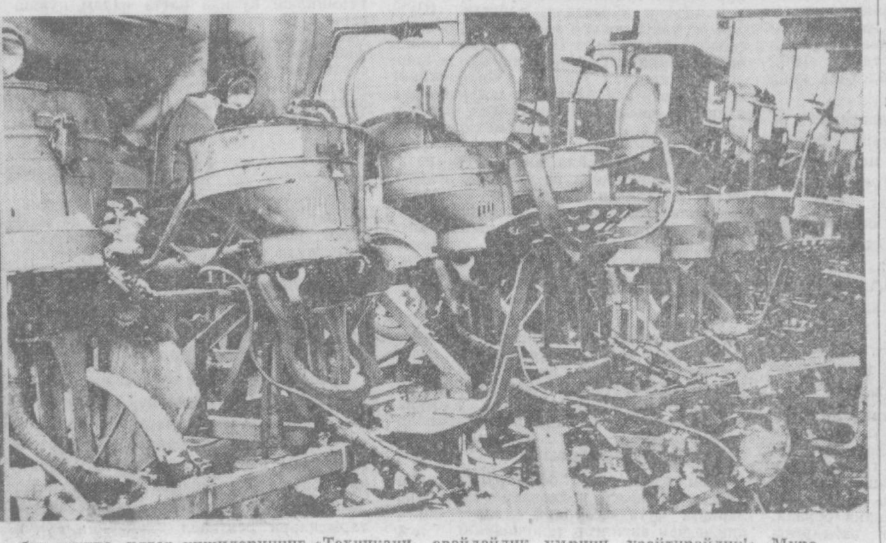

• БЎКА районидаги Ҳамза номли колхоз механизаторлари областимизнинг бир группа илғор кишиларининг «Техникани авайлайлик, умрини узайтирайлик!» Мурожаатига жавобан мавжуд машина ва механизмлар ремонтини аъло сифатли бажарилишига катта эътибор бермоқдалар. Ремонтчилар шу кунгача 30 та экиш сеялкаси, 30 та чопиқ, 10 та ҳайдов тракторларини, 400 борона ва чизелларни мавсумга тахт қилиб қўйдилар.

СУРАТЛАРДА: (чапдан) механизатор Абдужалил Жандаров, хўжалик бош инженери Иброҳим Бўрибоев, участка механиги Салим Азимовлар ремонт сифатини кўздан кечиришмоқда; (ўнгда) тайёр сеялкалар.

А. Тўраев фотолари.

МУРОЖААТГА ЖАВОБАН

ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги Свердлов номли колхоз дала меҳнаткашлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг кўкламги экишга тайёргарлик кўриш юзасидан қабул қилган қарорига амалий иш билан жавоб бериб, барча тадбирларни юксак сифатли бажарилишига эришмоқдалар.

Хўжалик ремонтчилари мусобақанинг олдинги сафида боришяпти. Колхозда ҳозиргача 24 та сеялка, 49 та турли маркадаги тракторлар, 19 та культиватор ва 12 та пахта териш машинаси ремонти тугалланди. Мавжуд машина ва механизмларни аъло сифатли ремонтдан чиқаришда А. Бекиров, Э. Турсунов, Ў. Қўзибоев сингари механизаторлар қўшган ҳисса салмоқли бўлди.

Колхоз механизаторлари областимизнинг бир группа хўжалик раҳбарлари, мутахассислари ва механизаторларининг мурожаатига жавобан ҳар бир ишда онгли интизом ва уюшқоқлик бўлишини таъминламоқдалар.

Ф. МУҲИДДИНОВ.

«ТЕХНИКАНИ АВАЙЛАЙЛИК, УМРИНИ УЗАЙТИРАЙЛИК» МАҚОЛАСИ МУҲОКАМАДА

АСТОЙДИЛ МЕҲР БЎЛСА

ТЕХНИКАГА меҳр қўйиб, механизаторлик қила бошлаганимдан буён ҳаётимда катта ўзгаришлар юз берди. Хонадонимизга файз, дастурхонимизга барака кирди. Ўзим эл-юрт орасида ҳурмат-эътибор қозондим.

Кўп йиллик меҳнатим қўш Меҳнат Қизил Байроқ орденлари билан тақдирланган. 1975 йили энг кўп пахта терган механизаторлар қаторида область мусобақасида ғолиб чиқиб «Жигули» енгил автомашинаси билан мукофотландим. Яқинда эса Чехословакияга саёҳат қилиш учун йўлланма беришди. 20 кун давомида кўрмаган ерларимизни кўриб, мириқиб хордиқ чиқариб қайтдик.

Бироқ, сафимизга келиб қўшилаётган айрим ёшларнинг техникага бўлган муносабатини кўриб кўнглим ранжийди. Шундай пайтларда ўзимнинг ҳам илк бор техника рулига ўтирган кезларимни беихтиёр эслайман.

1961 йили менга ишониб «Универсал» тракторини топширишганда 18 яшар йигит эдим. Тракторим жуда эски бўлса ҳам уни қувонч билан қабул қилиб олдим. Кундузи ишлаб, кечқурунлари қўлим ремонтдан бўшамасди. Аммо бахтиёр эдим. Эски Универсални шу зайлда беш йил миндим. Кейин ДТ-24 тракторини беришди. У ҳам анча эски эди. Шунга қарамай уч йилдан кўпроқ унумли ишлатдим.

Айтмоқчиманки, механизаторлик курсини битириб келган ёшларга бирданига янги трактор эмас, дастлаб бироз эскироқ техника бириктирилса фойдали бўларди. Шунда у «тер» тўкишга мажбур бўлади. Техниканинг ҳар бир қисми қандай жойлашиши, ишлаш принципи билан обдон танишади. Малакаси ортади, майда-чуйда ремонт ишларини тез ўрганади. Меҳнати синггач, табиийки, машинани авайлаб минади. Демак, умрини узайтиради.

Шу ўринда ўз тажрибамдан бир мисол келтирмоқчиман. Ҳозир кўкламги экишга шай қилиб қўйган сеялкамни менга топширишганига ўн йилдан ошган. Баъзилар бунга ишонмасликлари мумкин. Чунки, сеялкалар одатда тез сафдан чиқади. Бироқ, бунга йўл қўймаслик мумкин. Бунинг учун ўз ишингга кунт, ихлос, виждонан муносабатда бўлмоқ керак.

Ҳозирги ишлаб чиқилаётган культиваторларнинг пишиқпухталиги ҳам, менимча дала шароитларига у қадар мос эмас. Қисмлари тез-тез синиб ишдан чиқиб туради. Айниқса, панжалари тез ўтмаслашиб қолади. Ҳа деб алмаштираверишга учун эса запас етишмайди. Қайта-қайта «ямаб» ишлатишга тўғри келади. Пайвандчилар баъзан «ямоқ»ни қийшиқ қилиб қўйишади. Механизатор бунга эътибор бермайди. Оқибатда культивациянинг сифати бузилади. Иш вақтида тракторни тез-тез тўхтатиб, панжаларини текшириб туришга мажбур бўламиз. Натижада, вақтнинг бир қисми беҳуда ўтади.

Ҳозир менга МТЗ-80 трактори бириктириб қўйилган. Бу техника билан бир неча турдаги ишни бажариш мумкин. Масалан, сеялкани тиркаб чигит экса ҳам, культиваторни осиб ғўза қатор ораларини юмшатса ҳам бўлаверади. Мен ундан ҳатто ғўзаларни озиқлантиришда ҳам фойдаланаман. Шунингдек, «Херсонец» комбайнини тиркаб силос учун экилган маккажўхори ўримида ҳам қатнашаман. Пахта обдон пишиб етилган пайтга келиб, териш аппаратларини осиб механик-ҳайдовчилар сафига қўшиламан.

Кўриниб турибдики, техникани ёшликданоқ пухта ўрганиб олиш, бу касбга чинакам меҳр қўйиш, уни севиб ардоқлаш хўжалик учун ҳам, механизаторнинг ўзи учун ҳам катта наф келтиради. Бундай механизаторлар бизнинг колхозимизда кўпчиликни ташкил этади. Касбдошим, мусобақадошим Номоз Холбоев ана шундай техника жонкуярларидан.

Колхозимизда техника воситаларини авайлаб асрашга жиддий эътибор берилади. Машина-трактор паркимизда усти ёпиқ бостирмалар етарли. Ҳамма техника воситалари шу ерда сақланади, қор-ёмғир остида ётмайди.

Турсунбой АБДУАҲАДОВ,
Пискент районидаги Охунбобоев номли колхоз механизатори.

ҲАММАГА НАМУНА

КАЛИНИН районидаги «Москва» колхозининг сут соғувчиси Наима Отилбекова қиш вақтида сигирлардан энг кўп сут соғиб олишга эришди. У ўзига бириктирилган 18 сигирнинг ҳар биридан кунига 16 килограммдан сут соғиб олмоқда.

Наима ўз маҳорати сирларини ёш сут соғувчиларга ўргатмоқда. Энг муҳими, дейди у, — режимга қатъий риоя қилиш керак.

Сигирларга бир кунда 17 озуқа бирлиги берилади. Ўтган йили илғор сут соғувчи ҳар бир сигирдан салкам 5300 килограммдан сут соғиб олди. У мавсумда илғор тажрибадан фойдаланиб, бу кўрсаткични 6 минг килограммга етказишга қарор қилди.

Наима ферманинг бутун коллективига намуна бўлмоқда. Ўтган йили Мавлуда Қаюмова Наима билан мусобақалашиб, ҳар бир сигирдан 5200 килограммдан сут соғиб олди. Колхоздаги барча 18 нафар сут соғувчи ўз социалистик мажбуриятларини бажарди. Бу йил хўжалик чорвадорлари янада юксак маррани белгиладилар. Улар ҳар бир сигирдан 5500 килограммдан сут соғиб олишга қарор бердилар.

О. ПАНОВА,
ЎзТАГ мухбири.

МОСКВАЛИКЛАР ЁРДАМИДА

Тошкентдаги тоштарошлик заводида ўрнатилган аралаш ва силлиқлаш станокларига бу гал сувни водопроводдан ёки қудуқдан чиқариб беришгани йўқ. Бундан бир неча соат илгари гранит ва мармар чангидан сутдек оппоқ бўлган сувнинг ўзи қайтарилди. Сувни тармоқда биринчи бўлиб тик фильтирлаш қурилмаси тозалаб берди. Йилига юз минг куб метр сувни тозалайдиган қурилма заводдаги мавжуд отстойникка нисбатан 25 баравар камроқ майдонни эгалласада, анча самарали ишлайди. Уни москваликлар ўрнатиб беришди. (ЎзТАГ).

КЕЧА

ПОМИДОР КОМБАЙНДА ТЕРИЛАДИ, БИРОҚ...

Бундан уч йил муқаддам бизнинг хўжалигимизга ҳам тажриба учун ҳар бири 25 минг сўмлик тўртта помидор териш машинаси келтирилганди. Биз шу йиллар мобайнида бу машиналарни ўз шароитимизда қўллаб келмоқдамиз. Экин майдонларимизда йилдан-йилга кўпроқ ана шу машинада йиғиштириб олиш қулай бўлган помидор навларини экаяпмиз. Аммо, тажриба шуни кўрсатмоқдаки, бизнинг ҳозирги шароитимизда бу машиналардан тўла фойдаланиш мумкин бўлмаяпти. Чунки, биз давлатга ҳар йили тўрт минг тоннадан зиёд помидор топширишимиз керак. Ўтган йили эса атиги 40 гектар ерда машинабоп помидор етиштирилди. Учта комбайн ёрдамида 1180 тонна ҳосил йиғиштириб олинди. Битта машинамиз йил бўйи бекор турди. Бунинг асосий сабабларидан бири шуки, бизда кўпроқ «Волгоград» навли помидор етиштирилади. Ҳар йили май ойининг ўрталаридан бошлаб шаҳарликларни ана шу помидор билан таъминлай бошлаймиз. Шунингдек, янги Тошкент консерва заводи билан тузилган шартнома асосида хўжалигимизда ташкил этилган цехларда тайёрланган помидор томатлари тўғри истеъмолчиларга жўнатилади. Бу ҳол кеч кузгача давом этади.

Ҳосили машина теримига боп помидорнинг «Кемпелла» ва «Факел» навли уруғлари эса Украинадан келтирилади. Бу помидорлар асосан ўртаки бўлиб, фақат бир марта йиғиштириб олинади.

Агар биз мавжуд 130 гектар майдонга ана шу навлардан эксак, унда йил бўйи шаҳарликларни янги узиб олинган помидор маҳсулотлари билан таъминлаш имконияти чекланиб қолади. Лекин, консерва заводи ёрдамида хўжалигимизда янги цехлар ташкил қилинса ва улар мутахассислар билан таъминланса, бу навларнинг ҳосилидан кўплаб миқдорда турли консервалар тайёрлаб, шу ернинг ўзидан истеъмолчиларга жўнатиш имконияти туғилади. Хўжалигимиздаги мавжуд томат цехида ҳар йили 70 тоннадан зиёд маҳсулот тайёрланяпти ва бунинг натижасида катта фойда олиняпти.

Машинабоп навларни кўплаб экканда, албатта, уларни дефолиация қилиш талаб этилади. Чунки, комбайн маҳсулотни тупи билан олиб, ундан ҳосилни ажратади. Лекин, биз ҳанузгача бундай дефолиантга эга эмасмиз. Бундан ташқари машинабоп навлар бир вақтда тўла етилиши керак. Аммо, бизнинг шароитимизда уларнинг айримлари вақтлироқ пишади. Хомлари етилгунча эса аввалгиларининг сифати бузилади.

Ўтган йили хўжалигимизда сабзавотчилик, картошкачилик ва полизчилик илмий текшириш институти олимлари томонидан тайёрланган препарат синовдан ўтказилди. Унинг ёрдамида олдинроқ пишган ҳосилнинг сифатини бузмай, узоқ муддат, яъни хомлари ҳам етилгунча термай сақлаш мумкин бўляпти. Биз бу йил яна ана шу тажрибани кенгроқ майдонда қўллашни режалаштирганмиз. Ўйлаймизки, келгусида бу препарат ҳам машинабоп навларни етиштиришимизга катта ёрдам беради.

Хулоса қилиб шуни айтмоқчиманки, бизнингча, помидор теришни тўла механизациялашга ўтиш, техникадан самарали фойдаланишга эришиш учун хўжаликни машинабоп нав помидорларни етиштиришга ихтисослаштириш керак бўлади. Бунинг эса бир қатор афзаллик томонлари бор. Биринчидан, бу навдаги помидорларни етиштириш учун карталар йириклаштирилади. Акс ҳолда комбайнларнинг бемалол маневр қилиши ва ҳосил сифатига путур етказмай йиғиштириб олиш имкониятлари чекланиб қолади. Шунинг учун ҳам биз аввалги 4—5 гектарлик майдонларимизни ҳозирда 10—16 ва 20 гектарлик яхлит карталарга айлантиряпмиз.

Иккинчидан эса, бу нав ҳосилдор бўлиб, ҳар гектар ердан 40 тоннагача маҳсулот беради. Бундан ташқари машинабоп навлар кўчатдан экилмайди. Уларнинг уруғи сеялкалар ёрдамида тўғридан-тўғри даланинг ўзига сепилади. Демак, эрта баҳордан кўчат етиштириш учун қилинадиган сарф-харажатларга ҳожат қолмайди. Машинабоп навларнинг ҳосили етилгунча уларга яна техника ёрдамида ишлов бериб борилади.

Битта комбайн бир кунда 14 тонна помидор териши мумкин. Бу иш билан бир механик-ҳайдовчи ва саккиз саралоачи банд бўлади. Улар помидорнинг қизилини ва кўкини алоҳида қилиб ажратишади. Ишчиларнинг бу меҳнатлари учун 27 сўмдан зиёдроқ ҳақ тўланади. Агар шунча помидорни қўл кучи билан терсак, бир кунда 32 киши керак ва уларга 100 сўмдан зиёд ҳақ тўланади. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, техниканинг шарофати туфайли бир куннинг ўзида 70 сўмга яқин маблағ тежаляпти.

Ҳозир мамлакатимизда комбайндаги помидорларнинг кўкини кўкка, қизилини қизилга ажратувчи қурилма ҳам яратилган. Улар Украинанинг бир қатор ихтисослаштирилган хўжаликларида кенг қўлланилмоқда. Бизга эса айни ҳозирги шароитда бундай қурилмадан фойдаланиш қимматга тушади. Агар хўжалигимиз шу соҳага ихтисослаштирилса, бунинг учун керак бўлувчи барча техника воситалари шу ерда жамланса, помидор экишдан тортиб то уни йиғиштириб олгунча бўлган барча жараёнлар техника зиммасига юклатиларди. Булардан ташқари, хўжаликда консервалар тайёрловчи цехлар ташкил этилиб, тайёр маҳсулот шу ернинг ўзидан истеъмолчиларга жўнатилса, бу халқ хўжалигига катта фойда келтиради.

И. ТУРСУНБОЕВ,
Орджоникидзе районидаги Орджоникидзе номли совхознинг бош агрономи.

МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ — ҚОНУН

СИФАТЛИ ТОЛА УЧУН

КОЛЛЕКТИВИМИЗ ишлаб чиқараётган пахта толаси мамлакатимиз тўқимачилик саноати қатори кўпгина чет эл давлатларига ҳам етказиб берилмоқда. Мижозларимиз сафи йилдан-йилга кенгайиб бораяпти. Шунинг учун корхонамиз маркаси шуҳратини ошириш учун астойдил ҳаракат қилаяпмиз. Мақсадимиз мижозларимиз биздан ранжимасинлар, маҳсулотимиз сифатидан мамнун бўлишсин. Шу сабабли бизда ишнинг сифат кўрсаткичини яхшилаш доим эътибор марказида турмоқда.

Шу йўлдаги умумколлектив курашида бизнинг 3-ишлаб чиқариш бригадамиз аъзолари ҳам фаол қатнашмоқдалар. Бунинг учун аввало ишлаб чиқариш технологиясига қатъий риоя қилаяпмиз, ундан четка оғишларни тобора камайтирмоқдамиз. Бир маромда ишлаш эса меҳнатимизнинг миқдор ва сифат кўрсаткичлари яхшиланишига олиб келмоқда. Планларни зиёдаси билан адо этяпмиз. Узун тола ишлаб чиқаришни нормадагидан бир мунча оширишга эришдик.

Ютуқларимизнинг асосий омили ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомига қаттиқ амал қилаётганлигимизда эканлигини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Шунинг учун ҳам бутун коллективимиз қатори бригадамиз аъзолари москваликларнинг интизомни мустаҳкамлаш, хўжасизликка қарши қатъий кураш юзасидан бошлаган ташаббусларини тўла маъқуллаб кутиб олдилар. Ташаббус ишчи-хизматчиларимизнинг меҳнатга ижобий муносабатда бўлишини, иш вақтидан самарали фойдаланиш, хом ашё ва материалларнинг тежаб-тергаб сарфлашга бўлган интилишини янада кучайтирди. Бу албатта ишимиз натижасини янада баракали бўлишига ёрдам беради.

Бригадамиз аъзолари ўн биринчи беш йилликнинг марказий ҳал қилувчи йилида зиммаларига юксак мажбуриятлар олиб ишламоқдалар. Биз йиллик топшириқни муддатидан бир ой илгари бажаришга аҳд қилдик. Коллективимиз албатта ўз сўзининг устидан чиқади. Ваъдага вафо қилиш ишчиларимизнинг одатидир.

С. РАҲИМОВ,
Оққўрғон пахта тозалаш заводи бригада бошлиғи.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Халқ депутатлари Тошкент область Совети ижроия комитети маълум қиладики, XVIII Чақириқ халқ депутатлари область Советининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси 1983 йилнинг 12 февралида эрталаб соат 11.00 да область ижроия комитетининг мажлислар залида очилади.

Депутатларни рўйхатга олиш шу ерда эрталаб 9.00 дан бошланади.

Тошкент область ижроия комитети.

ПУХТА, ҒОЯТ САМАРАЛИ ИШЛАЙЛИК

М. ГОРБАЧЕВ,

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари

КПСС XXVI съездидан кейин икки йил ўтди. Бу жуда катта аҳамиятга эга бўлган воқеалар ва ишларга тўла давр бўлди. Улар орасида КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми муҳим ўрин тутади. Пленум қарорлари, унда тасдиқланган Озиқ-овқат программаси партия ҳозирги замон аграр сиёсатининг янги босқичи бошланганлигидан дарак беради. Пленум қарорлари, Озиқ-овқат программаси мамлакатда кенг маъқуллаб кутиб олинди. Уларда жамиятимизни ривожлантиришнинг ҳаётбахш масалаларига жавоб берилган. Пленумнинг халк фаровонлиги тўғрисидаги ғамхўрлик руҳи билан суғорилган ҳужжатлари айни вақтда мамлакатни узлуксиз озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш вазифаларини анча қисқа муддат ичида ҳал қилишда барча меҳнаткашларнинг актив иштирок этишини ҳам назарда тутади.

I.

КПСС Марказий Комитетининг май Пленумидан кейин ўтган вақт шу билан характерлики, колхозлар, совхозлар ва бошқа агросаноат комплекси корхоналарида (АСК)гина эмас, балки халқ хўжалигининг барча тармоқларида ҳам аграр сектор проблемаларини ҳал қилишга эътибор кучайди, Озиқ-овқат программасидан келиб чиқувчи вазифалар катта масъулият сезган ҳолда ҳал қилинмоқда. Бу — принципиал аҳамиятга эга бўлган моментлар бўлиб, Озиқ-овқат программасини амалга ошириш умумхалқ иши бўлиб қолганлигидан далолат беради. Шунинг учун партия ва совет органлари, министрликлар ва идоралар ўзларининг амалий ишларини доимий равишда Озиқ-овқат программаси талаблари билан мослаштириб боришлари, унинг изчиллик билан амалга оширилишига эришмоқлари керак. Бу ҳол КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленумида алоҳида қайд қилинди.

Бу ишда қишлоқ хўжалигини ва АСКнинг бошқа тармоқларини бошқаришни яхшилаш, хўжалик механизмини такомиллаштириш муҳим ўрин эгаллайди. Қишлоқда бошқарувнинг янги органлари ўз ишини бошлаб юборди, ўзини оқламаган трестлар ва бошқа бошқарув бўлинмалари тугатилди, аппарат сони анча қисқартирилди. Айни вақтда район бўғини мустаҳкамланди. Бошқарув органларидан бўшаган мутахассислар колхозлар, совхозлар, агросаноат комплекси корхоналари ва ташкилотларига амалий ишга ўтмоқдалар.

Агросаноат бирлашмаларининг тузилиши ортиқча, бир-бирига ўхшаш бўғинларни қисқартириш билан бирга қишлоқ хўжалигини ва унга туташ тармоқларни бошқаришни оддийлаштириш, идоравий тарқоқликни бартараф этиш борасида жиддий қадам қўйиш имконини беради, бошқарувнинг территориал ва тармоқ принципларини бир-бири билан янада омилкорлик билан уйғунлаштириш, агросаноат комплексини ташкил этувчи турли хил министрликлар ва идораларга қарашли корхоналар ва ташкилотларнинг фаолиятини тағин ҳам тўлароқ ва оператив равишда мувофиқлаштиришга ёрдам беради. Эндиликда колхозлар ва совхозлар қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишловчи, уларга у ёки бу хил хизмат кўрсатувчи корхоналарнинг хўжалик фаолиятига оид кўпгина масалалар бевосита агросаноат бирлашмаларининг район кенгашларида ҳал қилинади.

Шу йилнинг бошларидан кам рентабелли ва зарар кўраётган хўжаликларнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари учун анча юқори харид нархлари ва устама ҳақ белгиланди, давлат банкидан олинган қарзларнинг тўлов муддати узайтирилди. Бу билан колхозлар ва совхозларнинг самарали ишлаши учун, уларнинг рентабеллилик даражасини ошириш учун қулай иқтисодий шароит яратилмоқда, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилашга рағбатлантириш кучайтирилмоқда.

Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш, агросаноат комплекси барча тармоқларининг иқтисодий потенциалини кўпайтириш ишлари олиб борилмоқда. Бу йил қишлоққа кўп миқдорда техника, ўғит ва бошқа моддий ресурслар юборилади. АСКнинг барча тармоқларини ривожлантиришга 1983 йил халқ хўжалиги планида қарийб 47 миллиард сўм капитал маблағ ажратиш кўзда тутилган. Бу ўтган йиллардагидан 4,3 процент кўпдир.

Шуни қайд қилиш муҳимки, қишлоқни социал қайта қуриш соҳасидаги ишларнинг миқёси ҳам анча кенгаймоқда. Ҳамма жойда уй-жой, коммунал ва маданий-маиший қурилиш ҳажми кўпаймоқда. Қишлоқда кооператив ва якка тартибдаги уй-жой қурилиши тобора кенг ривожланмоқда. Бир қанча областларда шаҳарлар ёрдамида қишлоқ жойларда обод посёлкалар барпо этилмоқда. Буларнинг ҳаммасига шу беш йилликда қишлоқни социал қайта қуриш объектларига ўнинчи беш йилликдагига нисбатан бир ярим баравар кўп капитал маблағ ажратилганлиги туфайли эришилмоқда.

Меҳнатни рағбатлантириш мақсадида шу йилнинг бошларидан Сибирь, Узоқ Шарқ, Россия Федерациясининг Ноқоратупроқ зонаси ва баъзи бошқа районларда ишловчи чорвадорларнинг узлуксиз иш стажи учун уларнинг иш ҳақига қўшимча ҳақ жорий этилмоқда. Совхозлар ва колхозларнинг раҳбар ходимлари ва мутахассисларининг иш ҳақи даражасини ошириш чоралари амалга оширила бошлайди.

КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми қарорларини бажариш соҳасидаги ишлар, образли қилиб айтганда, бутун фронт бўйлаб авж олиб кетди. Мамлакат экономикаси аграр секторининг ишлаб чиқариш-техника потенциалини янада ўстириш, ташкилий, иқтисодий ва социал чора-тадбирлар бутун комплексининг амалга оширилиши Озиқ-овқат программасини муваффақиятли бажариш учун зарур шароит яратмоқда. Бугунги кунда янги бошқарув органларининг ходимлари, қишлоқ хўжалигининг барча меҳнаткашлари мавжуд имкониятлардан энг яхши фойдаланишлари, айниқса муҳимдир.

«Агросаноат комплексининг ходимлари, — деди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов, — куч-ғайратларини кун сайин ошириб, шу вазифани ҳал этишга сарфланаётган жуда катта маблағлар бугуноқ самара берадиган ва эртага эса яна ҳам кўпроқ самара берадиган даражада меҳнат қилишлари керак».

II.

Қишлоқ хўжалигида янги бошқарув органлари иш бошлаган ҳозирги пайтда улар дастлабки қадамларданоқ ўз фаолиятларида тўғри йўл тутишлари, ўз эътиборлари ва амалий ишларини аввало Озиқ-овқат программасини бажариш муваффақиятини ҳал қилиш билан боғлиқ бўлган масалаларга қаратишлари жуда муҳимдир.

Бу ўринда биринчи навбатда дон, озуқа, техника экинлари ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан барқарор ҳосил олиш вазифасини алоҳида кўрсатиб ўтиш керак. Қурғоқчилик бўлган сўнгги йилларнинг сабоқлари бизда шунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдики, мураккаб табиий-иқлим шароитида ҳам ҳар йили яхши ҳосил олиш мумкин. Буни айрим далалардагина эмас, балки, кўпгина миллион-миллион гектар ерларда ҳам дон, қанд лавлаги, кунгабоқар, пахта, картошка, сабзавот, озуқа экинларидан юқори ҳосил олинган ўтган йил якунлари ҳам тасдиқлайди.

Ҳосилга техника, ўғит, бошқа ресурслар билан таъминланганлик даражаси ҳам таъсир кўрсатади, албатта. Шундай бўлса-да, юқори ва паст ҳосил олиш сабабларини диққат билан таҳлил қилиб чиқиш шуни кўрсатмоқдаки, бунда қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқаришнинг асосий воситаси бўлган ердан қанчалик рационал фойдаланилиши ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Бу вазифа моҳирона ҳал қилинадиган жойда техника ва ўғитдан фойдаланиш туфайли анча катта натижаларга эришилади ва аксинча, деҳқончилик маданияти паст бўлган, самарали алмашлаб экиш жорий этилмаган, экинларнинг структураси, уруғчилик системаси ишланмаган жойларда техниканинг кўплиги ҳам, минерал ўғитларни кўп миқдорда ишлатиш ҳам фойда бермайди.

Сўнгги йиллар тажрибаси шуни кўрсатдики, деҳқончиликнинг илмий системасини жорий этиш асосидагина ердан энг самарали фойдаланиш мумкин. Бу борада Қозоғистонда, Россия Федерациясида, Украина, Белоруссия, Ўзбекистон, Молдавия ва бошқа республикаларнинг бир қатор ўлка ва областларида ижобий тажриба тўпланди.

Қишлоқдаги янги бошқарув органларининг вазифаси колхозлар ва совхозларнинг мутахассислари билан биргаликда фан ва илғор тажрибанинг деҳқончиликнинг тупроқни муҳофаза қилиш системасини кенг қўлланишга актив киришишдан иборатдир. Бу системалар кўп ҳолларда колхоз-совхоз ишлаб чиқаришда ҳали жорий этилмаган, область ва район ташкилотларида қолиб кетмоқда. Бугунги кунда ҳам кўпгина хўжаликларда алмашлаб экиш жорий этилмаганлиги, катта-катта майдонлардаги ерлар системасиз фойдаланилаётганлиги факти худди шундан далолат беради.

Тафсилотга берилмасдан шуни қайд қилиш кераки, ердан рационал фойдаланиш ишлари ҳамма жойда яхшиланиши зарур. Область ва район агросаноат бирлашмалари ва илмий муассасалар конкрет табиий-иқлим шароитида энг юқори ва барқарор ҳосил олишни таъминлайдиган деҳқончилик системасини, алмашлаб экишни, экинлар структурасини, тупроқни ишлаш усулларини, қишлоқ хўжалиги экинларининг навлари ва гибридларини тезроқ жорий этишда колхозлар ва совхозларга ёрдам берсалар жуда фойдали бўлур эди.

Эндиликда деҳқончилигимизнинг барқарор бўлиши кўп жиҳатдан умумий фонди 35 миллиондан кўпроқ гектарни ташкил этган мелиорация қилинган ерлардан қандай фойдаланилишига боғлиқ. Ҳозирнинг ўзидаёқ кўпгина хўжаликлар шу майдонлардан лалмикор ерлардагига қараганда 3—4 баравар кўп маҳсулот олмоқдалар. Шундай бўлса-да, мелиорациялаштиришга сарфланаётган капитал маблағлар ҳозирча лозим даражада самара бермаётир. Гарантияли ҳосил олиш таъминланиши лозим бўлган ерларда бугунги кунда нима учун лойиҳадагига нисбатан тахминан учдан бир қисм ҳосил кам олинмоқда? Гап шундаки, кўпгина ходимлар янги сув хўжалиги қурилишига берилиб кетиб, мавжуд мелиорация қилинган ерлардан самарали фойдаланишни назардан қочирмоқдалар. Бундай ерлардаги кўпгина майдонларни кам маҳсулотли экинлар эгаллаган, масалан, маккажўхори ва беда сингари самарали экинлар сустлик билан жорий этилмоқда. Суғориладиган ва захи қочирилган ерларнинг мелиоратив ҳолати, уларнинг сув билан таъминланиши ҳақида етарли даражада ғамхўрлик қилинмаётир. Кўп ҳолларда колхозлар ва совхозлар мелиорациялаштирилган далаларда ишлашга тайёр эмаслиги кўринмоқда, чунки, агротехника йўлга қўйилган эмас, кадрлар ўргатилмаган. Мелиорация қилинган ерлар — маҳсулот етиштиришни тез кўпайтиришнинг реал резервидир. Уларнинг маҳсулдорлигини ошириш билан боғлиқ бўлган ҳамма масалаларни биринчи навбатда, ишчанлик билан ҳал қилиш керак.

Қишлоқ хўжалигида йил сайин минерал ва органик ўғитлардан кенг миқёсларда қўлланилмоқда. Ҳамма жойда химиялаш хизмати йўлга қўйилган, колхозлар ва совхозларда эса турли экинларни парвариш қилишда ўғитлардан фойдаланиш тажрибаси тўпланган ҳозирги вақтда химия воситаларидан ҳам, органик ўғитлардан ҳам янада оқилона, самарали фойдаланиш учун ҳамма зарур шароитлар бор. Ҳар бир хўжаликда ҳосилга мумкин қадар кўп ҳосил қўшиш мақсадида ўғитлардан максимал даражада фойдаланиш учун деҳқончиликни химиялаштириш борасидаги ҳамма ишларни сифат жиҳатидан янги даражага кўтариш кечиктириб бўлмайдиган вазифадир.

Ерлардан фойдаланишни яхшилаш ва ҳосилдорликни ошириш бўйича ишлар тегишли капитал маблағлар ажратиш, биринчи навбатда деҳқончиликнинг техника билан қуролланганлик даражасини ошириш, қишлоқ хўжалик экинларини парвариш қилишнинг индустриал технологиясини кенг жорий этиш, уруғчилик ва химиялаштириш базасини мустаҳкамлаш, органик ўғитлар ишлаб чиқариш ва улардан фойдаланиш, маҳсулотни сақлаш ва қайта ишлаш сингари муҳим ва зарур йўналишлар ҳамда объектларга капитал маблағ ажратиш талаб қилиниши ўз-ўзидан тушунарли. Бунинг учун эндиликда катта имкониятлар бор. Ҳар бир колхоз ва совхозда, ҳар бир далада ерга ишнинг кўзини билиб ишлов бериш, юқори ва барқарор ҳосил олиш учун барча воситалардан ижодий, амалий фойдаланиш керак. Ҳозирги вақтда янги бошқарув органларидан, қишлоқ меҳнаткашларидан аввало шу нарса талаб қилинади.

Бу ишларнинг ҳаммасида дон ва озуқа экинлари ялпи ҳосилини кўпайтириш асосий вазифа бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Бу экинларни етиштириш даражаси кўп жиҳатдан колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришининг пировард натижаларини белгилайди. Ҳозир бизга озуқабоп дон етишмаяпти. Баъзи крупабоп ва дуккакли экинларга эҳтиёж тўла қондирилмаяпти. 1983 йилда озиқ-овқат ва озуқабоп доннинг ҳамма турларини етиштиришни кўпайтириш, жамоат чорвачилигини ва аҳоли ихтиёридаги чорвани дағал ва ширали озуқа билан тўла таъминлаш йўлида катта қадам қўйиш керак. Дон етиштириш ва давлатга сотиш планини, шунингдек, озуқа жамғариш планларини бажариш колхозлар, совхозлар, янги бошқарув органлари раҳбарлари ва мутахассисларининг фаолиятига баҳо беришнинг асосий мезони бўлиб қолмоғи лозим.

III.

Маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот таннархини камайтириш соҳасидаги жуда катта вазифалар, мураккаблашиб бораётган иқтисодий алоқалар планлаштириш ва бошқаришни такомиллаштириш, хўжалик юритишнинг янги шароитларидан моҳирона фойдаланиш ишида аграр саноат компекси кадрлари олдига юксак талаблар қўймоқда.

Қишлоқдаги иқтисодий вазиятни соғломлаштириш мақсадида, ижтимоий ишлаб чиқаришни самарали юритиш учун зарур шарт-шароитларни яратиш мақсадида давлат катта маблағ ажратди. Ҳозир ҳамма колхоз ва совхозларда деҳқончилик ва чорвачиликнинг барча тармоқлари рентабел ишлаши учун шарт-шароит мавжуд. Вужудга келтирилган имкониятларнинг амалда рўёбга чиқарилиши кадрларимизнинг иқтисодий раҳбарлик методларини нақадар чуқур эгаллаб олишларига, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг катта резервларидан, меҳнат, материал ва молия ресурсларидан нақадар тўлиқ фойдаланилишига боғлиқ бўлади.

Кредитлаш тартиби янада қатъий бўлиб қолаётган, молиявий интизом оширилаётган янги шароитларда колхоз ва совхозлар ўз маблағларини харажат қилишда маҳсулот реализация қилишдан олинган даромадларга асосланиб иш тутишларига, ўз маблағлари ҳисобидан кенгайтирилган такрорий ишлаб чиқаришни амалга оширишларига тўғри келади. Бошқача қилиб айтганда, хўжаликларнинг экономикасини хўжалик принципи, иқтисодий тежаш ва тежамкорлик режимига қатъий риоя этиш, иш самарадорлиги ва сифатини ошириш принциплари асосига қуриш лозим.

Ҳозир ҳар бир раҳбар ходим ва мутахассис, барча кадрларимиз хўжалик юритиш савиясини оширишлари, ишлаб чиқаришнинг хусусиятлари ва экономикасини яхши билишлари керак. Ҳар қандай тадбирлар, ҳар қандай бошқарувчилик қарорлари иқтисодий жиҳатдан асосланган бўлишини қоида қилиб олиш лозим. Ҳар бир колхоз ва совхозда бу ишни малакали юритиш учун иқтисодий ишни пухта йўлга қўйиш талаб этилади.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга ва хўжалик ҳисобини мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлар комплексида меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор формаларига ўтиш муҳим аҳамиятга эгадир. Башарти бу ишларда ўзгартиш қилинишига эришилмаса, моддий ва молиявий ресурсларнинг бир ўзи кўнгилдагидек натижаларни бермаслиги мумкин. Меҳнатни ташкил этиш ва моддий рағбатлантириш воситаларидан фойдаланишнинг формаларидан бўлмиш аккорд — мукофот усулида ҳақ тўланадиган коллектив (бригада, звено) пудрати, ишлаб чиқаришнинг цех структураси, натура ҳолида ҳақ тўлашнинг кенгайтирилиши юксак самарадор эканини илғорлар тажрибаси тўла-тўкис тасдиқлаб турибди.

Бу масалани турмушнинг ўзи кун тартибига қўймоқда. Чунончи, пудрат усулида ишловчи коллективларда меҳнат ва ишлаб чиқариш маданияти юқори, конкрет меҳнатчининг шахсий манфаатлари корхонанинг манфаатлари билан яхшироқ қўшиб олиб борилади, меҳнат билан унга тўланадиган ҳақ ўртасидаги боғлиқлик кучаяди, ер, техника, бошқа ишлаб чиқариш фондларидан яхшироқ фойдаланилади. Бу жойларда камроқ меҳнат ва маблағ сарфлаб, муайян майдондан 20—30 процент кўпроқ ҳосил олиниши қоида бўлиб қолди. Бунда иш ҳақи ҳам юқори бўлиши табиий.

Кейинги йилларда қишлоқ хўжалигида нарядсиз ишловчи бригада ва звенолар миқдори кўпайди. Масалан, ҳозир Белгород областида 548 та бригада ва звено коллектив пудрат асосида ишламоқда. Ҳамма экинзорларнинг 36 проценти уларга бириктириб қўйилган. Бироқ, бу илғор форма ҳали суст оммалаштирилмоқда. Бунинг сабаблари кўп. Орттирилган тажрибани умумлаштириш шуни кўрсатди: раҳбар ходимлар ва мутахассислар бригада пудратини жорий этиш ишига актив қўшилсалар, пудрат усулида ишлаётганларга нормал шароитларни яратиб берсалар (уларга ер бириктириб қўйсалар, зарур техникани ажратсалар, кўпроқ мустақиллик берсалар, шартнома шартларига қатъий риоя этсалар), пудратдаги коллективларнинг иши юришиб кетади, улар самарали меҳнат қиладилар, юксак натижаларга эришадилар. Бинобарин, гап хўжаликлар, аграр саноат бирлашмалари раҳбарлари ва мутахассисларининг, қишлоқ партия ташкилотларининг жонли ташкилотчилик иши билан шуғулланишларига кўп нарса боғлиқ.

КПСС Марказий Комитети май Пленумининг қарорлари колхоз ва совхозларнигина эмас, шу билан бирга уларнинг маҳсулот тайёрлаш ва қайта ишлаш, моддий таъминот, техникавий ва бошқа турдаги хизмат кўрсатиш билан шуғулланувчи шерикларини ҳам янги шароитларга солиб қўйди. Энди колхоз ва совхозлар билан уларнинг аграр саноат комплексидаги шериклари ўртасидаги муносабатлари асосан хўжалик шартномалари асосига қурилади. Қудратли ишлаб чиқариш базасига эга бўлган ихтисослаштирилган ташкилотлар ўз корхоналарининг ишини жиддий равишда яхшилашлари хўжаликларнинг улар хизматидан фойдаланиш манфаатли бўлиши учун шу хизматлар қимматини камайтиришга эришишлари лозим.

Янги бошқарув органлари ишга тушган ҳозирги пайтда ҳар бир районда, ҳар бир областда ягона план доирасида бутун аграр саноат комплексини аниқ мақсадни кўзлаб ва бир-бири билан боғлаб ривожлантириш учун реал имкониятлар мавжуд. Моддий ва молиявий ресурсларни асосий соҳаларга жамлаш, кооперация ва интеграция негизида ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва концентрациялаш масалаларига комплекс ёндашишни таъминлаш учун қулай шароитлар вужудга келди.

Аграр саноат бирлашмалари ҳозир ёндош ташкилотларнинг ишлаб чиқариш программаси (ремонт, қурилиш, сув хўжалиги ишлари ҳажми, транспорт ва агрохимия хизмати, бошқа турдаги хизматлар) колхоз ва совхозларнинг эҳтиёжларини ҳамда манфаатларини эътиборга олиб белгиланиши устидан қатъият билан кузатиб боришлари мумкин. Зарурат туғилган тақдирда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш билан шуғулланувчи цехлар ҳамда корхоналарни қуриш, уй-жой, йўллар, соғлиқни сақлаш, маданият объектлари ва бошқаларни қуриш учун моддий ва молиявий ресурсларни дадил марказлаштириш керак.

Жойлардан хабар қилишларича, кўпгина район аграр саноат бирлашмаларининг кенгашлари янгича ишлашга бажонидил киришдилар, ишлаб чиқаришнинг энг зарур масалаларини оператив равишда конкрет ҳал этмоқдалар, аграр саноат комплексига кирувчи корхона ва ташкилотларнинг фаолиятини мувофиқлаштириб турибдилар, жойларда колхоз ва совхозларга актив ёрдам бермоқдалар. Улар орасида Бошқирдистон АССРдаги Илишев район аграр саноат бирлашмасини, Краснодар ўлкасидаги Кавевский, Ставрополь ўлкасидаги Петровский, Чувашия АССРдаги Батирев, Воронеж областидаги Кантемир, Полтава областидаги Карлов, Минск областидаги Несвижский ва бошқа аграр саноат бирлашмаларини кўрсатиш мумкин. Аммо бошқача аҳвол ҳам кўринмоқда. Баъзи бир аграр саноат бирлашмаларининг кенгашлари ишга ҳали чинакамига киришганлари йўқ, ташкилий даврни чўзиб юбордилар.

Марказий ва маҳаллий хўжалик органларининг айрим ходимлари ҳамон маҳкамачилик позицияларига амал қилмоқдалар, эски тартибларни сақлаб қолиш учун турли баҳоналарни қидириб топмоқдалар, чунки эски тартиб шароитида улар ҳосилнинг тақдири учун, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришидаги пировард натижалари учун унчалик жавобгар бўлмас эдилар.

Ҳозирги шароитда колхоз ва совхозларга техникавий хизматни ташкил этиш учун бутун масъулият тўла-тўкис Сельхозтехника корхоналари зиммасига юклатилган. Энди улар колхоз ва совхозларнинг ишлаб чиқариш фаолияти билан маҳкам боғланган бўлишлари керак. Шунга қарамай бу системанинг жойлардаги кўпгина бўлинмалари ўз ишини қайта қуришда сусткашлик қилмоқда, ўз хўжалик фаолиятида колхоз ва совхозларнинг эҳтиёжларига эмас, балки ҳар бир иш ўзларига манфаатлигига ёки манфаатли эмаслигига асосланиб иш тутиб келмоқдалар, ремонт ва бошқа ишларни арзонлаштириш, уларнинг сифатини ошириш имкониятларини изламаяптилар. Ҳозирги пайтда тайёрлаш ва қайта ишлаш корхоналари ҳамда ташкилотлари қабул пунктларини кенгайтириш, маҳсулотни етиштирилган жойнинг ўзида қабул қилишга ўтиш, юк ташиш масофасини ва транспорт харажатларини камайтириш, тайёрлашни ташкил этишнинг бошқа илғор формаларини жорий этиш, шу тариқа колхоз ва совхозларнинг кучи ҳамда диққат-эътиборини бевосита ишлаб чиқариш вазифаларидан чалғитмаслик соҳасида кўпроқ иш қилишлари керак.

Қурувчилар, мелиораторлар, аграр саноат комплекси соҳасига кирувчи бошқа ҳамма корхона ва ташкилотларнинг меҳнатчилари фаолиятида ҳамжиҳатлик ва ишдаги ўзаро боғланиш кўпроқ бўлиши, ҳар бир идора ва унинг ходимлари давлат манфаатларини ҳамма нарсадан юқори қўйишлари ҳам ҳозир айниқса муҳимдир.

СССР Госплани, Қишлоқ хўжалиги министрлиги, Молия министрлиги, СССР Давлат стандартлар комитети аграр саноат комплекси корхоналари ўртасидаги иқтисодий ва ҳуқуқий ўзаро муносабатларни белгиловчи қоидалар, инструкциялар, норматив актларни ишлаб чиқиш чоғида мана шу мулоҳазаларни эътиборга олишлари керак. Мазкур ҳужжатларни тайёрлашни тезлаштириш ҳам лозим.

IV.

КПСС Марказий Комитети 1982 йил май ва ноябрь Пленумларининг қарорларини, Озиқ-овқат программасини бажариш партия комитетларидан қишлоқдаги ташкилотчилик ва ғоявий-тарбиявий ишни янада юқори поғонага кўтаришни, унинг таъсирчанлиги ва натижадорлигини оширишни талаб қилади.

Партия органларининг вазифаси — иқтисодий методларга ва коллектив демократик негизларга асосланган янги бошқарув услубини ишлаб чиқиш ва ўзлаштиришда аграр саноат бирлашмаларига ёрдам беришдан иборат. Турли-туман кенгашларни, қоғозбозликни имкони борича камайтириш, хўжалик раҳбарларини ва мутахассисларни бевосита ишдан камроқ чалғитиш керак. Мажлислар камроқ бўлсин, колхоз ва совхозларда етилган проблемаларни ҳал этиш, асосий фондлардан фойдаланишни яхшилаш, ишлаб чиқариш резервларини аниқлаш соҳасидаги жонли, ижодий иш кўпроқ бўлсин. Ҳозирги шароитда область ва район партия комитетлари озиқ-овқат проблемасини ҳал этишнинг, қишлоқда тўла ҳуқуқли бошқарув органлари — аграр саноат бирлашмалари фаолият кўрсатишининг янги вазифалари ва имкониятларини ҳисобга олиб ҳаракат қилишлари, улар бажарадиган ишлар билан бошқаларнинг шуғулланишига йўл қўймасликлари, уларга ёрдам ва мадад беришлари муҳимдир.

Партия комитетлари учун ташкилотчилик ва идеология фаолиятини ва аввало кадрлар билан ишлашни кучайтириш ва такомиллаштириш зарурлиги биринчи ўринга чиқиб қолмоқда. Бунда гап ўзининг билим ва қобилият савияси жиҳатидан қишлоқ хўжалигини замонавий илм-фан ютуқлари асосида, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ва у билан боғлиқ бўлган тармоқларни ўстиришнинг интенсив омилларидан моҳирона фойдаланиш асосида бошқара оладиган раҳбар кадрларни ва оммавий касб ходимларини тайёрлаш ҳамда тарбиялаб вояга етказиш тўғрисида бормоқда. Ишга ижодий ёндашишни, мустақиллик ва ташаббускорликни ривожлантириш керак, маъмуриятчиликка йўл қўймай, топширилган иш учун, партия, давлат ва меҳнат интизомига қаттиқ риоя этилиши учун масъулият ва талабчанликни ошириш лозим.

Меҳнат коллективларидаги тарбиявий ишни кучайтириш ҳақида партия ташкилотлари алоҳида ғамхўрлик қилишлари керак. Қишлоқ меҳнат коллективи маҳсулот етиштиришни кўпайтириш ва ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш соҳасидаги тадбирларнинг бутун комплекси марказида турибди.

Иқтисодий ва ташкилий жиҳатдан сифатли, унумли меҳнат қилишни, ташаббускорлик ва омилкорликни рағбатлантирадиган шарт-шароитлар вужудга келтирилиши зарур. Бунинг маъноси шуки, яхшироқ ишлаб чиқариш ва социал шароитларни вужудга келтириш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилиш, маънавий ва моддий рағбатлантириш формаларини такомиллаштириш, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, курсларда ва ҳунар-техника билим юртларида ёш кадрлар тайёрлашни кенгайтириш керак. Бу соҳада Днепропетровск, Ленинград, Омск, Кострома областларида орттирилган иш тажрибаси диққатга сазовордир.

Шу билан бирга ҳар бир меҳнат коллективида хўжасизлик ва исрофгарчилик фактларига нисбатан муросасизлик вазияти вужудга келтирилиши лозим. Баъзи колхоз ва совхозларда машина-механизмларни ишлатишда, ўғит солишда, ёнилғи сарфлашда бепарволик ва интизомсизлик ҳоллари содир бўлмоқда, меҳнат вазифаларига ва жамоат мулкига виждонан муносабатда бўлмаслик фактлари учраб турибди.

1983 йилда қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари дон, гўшт, сут, қанд лавлаги, пахта, картошка, сабзавот ва мева етиштириш ҳамда харид қилиш борасида анча катта вазифаларни бажаришлари керак. Аммо бу вазифаларни рўёбга чиқариш учун имкониятлар ҳам ҳозир анча кўп. Янгича ишлаш шароитида қўйилган дастлабки қадамларни таҳлил этиш, зарурат туғилган тақдирда ҳар бир колхоз, совхоз, район, область, ўлка, республика дала ва фермаларнинг ҳамма турдаги маҳсулотларини давлатга сотиш, марказлаштирилган фондга етказиб бериш юзасидан белгиланган квартал, ярим йиллик ва йиллик планларни бажариши учун бир қанча қўшимча чораларни кўриш зарур.

Планларнинг ва қабул этилган социалистик мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилиши кўкламги экишни ўтказиш муддатлари ва сифати билан, чорва маҳсулдорлигини ошириш соҳасидаги актив иш билан ҳал қилувчи даражада белгиланади. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси бу ишга жуда катта аҳамият бермоқда, Озиқ-овқат программасининг бажарилиши масалаларини доимо назорат қилиб турибди.

* * *

Қишлоқ меҳнатчилари КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми, СССР Олий Совети еттинчи сессияси қарорларини жанговар ҳаракат программаси деб қабул этдилар.

Ҳамма жойда совет кишилари фаровонлигини оширишнинг асосий шартларидан бири бўлган озиқ-овқат ресурсларини кўпайтиришда белгиланган марраларга эришиш учун бошланган социалистик мусобақа кенг қулоч ёзди. Масалан, январда мамлакатда сут харид қилиш ўтган йилнинг биринчи ойига нисбатан 440 минг тонна ёки 15 процент кўпайди. Чорва ва парранда харид қилиш 4 процент, тухум харид қилиш 6 процент ортди. Қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари, аграр саноат комплекси корхона ва ташкилотларининг барча меҳнат коллективлари, қишлоқдаги янги бошқарув органлари партия ташкилотлари раҳбарлигида партиямиз ўртага қўйган вазифаларни амалга оширишга имкони борича кўпроқ ҳисса қўшиш учун куч-ғайрат сарфламоқдалар.

(**«ПРАВДА»** газетасининг 10 февраль сонидан).

МАСЛАҲАТ УЧРАШУВИ

6—9 февраль кунлари Москвада Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетлари секретарлари ҳамда шу мамлакатлар Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги доимий вакилларининг амалий маслаҳат учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашувда:

Болгария Халқ Республикасидан — БКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Огнян Дойнов; БКП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, БХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, БХРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги доимий вакили Андрей Луканов; БКП Марказий Комитетининг секретари Димитр Станишев, БКП Марказий Комитетининг секретари, БХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Кирил Зарев;

Венгрия Халқ Республикасидан — ВСИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Ференц Хаваши; ВСИП Марказий Комитетининг аъзоси, ВХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, ВХРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги доимий вакили Иожеф Марьяи;

Вьетнам Социалистик Республикасидан — ВКП Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Во Ти Конг; ВКП Марказий Комитетининг аъзоси, ВСР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, ВСРнинг Ўзаро Иқтисодий Ердам Кенгашидаги доимий вакили Чан Куинь;

Германия Демократик Республикасидан — ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Гюнтер Миттаг; ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Пауль Фернер; ГБСП Марказий Комитетининг аъзоси, ГДР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, ГДРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги доимий вакили Герхард Вайс;

Куба Республикасидан — Куба Компартияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси Лионель Сото; Куба Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Куба Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Антонио Эскивель;

Монголия Халқ Республикасидан — МХРП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Дэмчигийн Моломжамц; МХРП Марказий Комитетининг аъзоси, МХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, МХРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги доимий вакили Мятавин Пэлжэ;

Польша Халқ Республикасидан — ПБИП Марказий Комитетининг секретари Манфред Горивода; ПХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, ПХРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги доимий вакили Збигнев Мадей;

Руминия Социалистик Республикасидан — РКП Сиёсий ижроия комитетининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Илие Вердец; РКП Марказий Комитети Сиёсий ижроия комитети аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари Миу Добреску; РКП Марказий Комитетининг аъзоси, РСР ҳукумати Бош министрининг ўринбосари, РСРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги доимий вакили Иоан Тоту;

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқидан — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари В. И. Долгих; КПСС Марказий Комитетининг секретари К. В. Русаков; КПСС Марказий Комитетининг секретари Н. И. Рижков, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги доимий вакили Н. В. Тализин;

Чехословакия Социалистик Республикасидан — ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Милош Якеш; ЧКП Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари Йозеф Гаман; ЧКП Марказий Комитетининг аъзоси, ЧССР ҳукумати Раисининг ўринбосари, ЧССРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги доимий вакили Рудольф Рогличек иштирок этдилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлигини янада такомиллаштириш ва чуқурлаштириш билан боғлиқ бўлган масалалар муҳокама қилинди. Учрашув дўстлик ва ўртоқларча ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди.

ЁШЛАРНИНГ ШАРАФЛИ ИШИ

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМСОМОЛ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИДАН

ОБЛАСТИМИЗ йигит-қизлари КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми талаблари асосида меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашга комплекс ёндошмоқдалар. Бу соҳада В. П. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Чирчиқ трансформатор заводи каби корхоналарнинг комсомол ташкилотлари олиб бораётган ишлар диққатга сазовордир.

Янгийўлдаги «Лаззат» бирлашмаси комсомол ташкилотида эса мусобақага якун ясалаётган чоғда интизомга қандай риоя этилаётганлиги алоҳида ҳисобга олинмоқда. Бу ерда «Новаторнинг бугунги марраси комсомол учун эртага норма» деган шиор остида қизғин мусобақа кетмоқда. Кўрилаётган тадбирлар туфайли корхонада меҳнат интизоми янада мустаҳкамланди, иш сифати ва самарадорлиги ошди.

Бундай илғор корхоналар областимизнинг ҳар бир шаҳар ва районида бор. Область комсомол комитетининг бўлиб ўтган пленумида пешқадамлар номи алоҳида тилга олинди. Пленум қатнашчилари область комсомол комитетининг биринчи секретари М. М. Маҳмудовнинг КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми қарорлари асосида меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини янада мустаҳкамлаш юзасидан бажарилиши лозим бўлган вазифалар тўғрисидаги докладини тинглаб, муҳокама қилдилар.

Докладчи, музокарада сўзга чиққан Тошкент шаҳар комсомол комитетининг биринчи секретари С. Алиев, Бўка районидаги «Бўка» совхози механизатори Ў. Букурова, 1-уйсозлик комбинати мастери С. Зубков, Коммунистик район комсомол комитетининг биринчи секретари О. Толипов, Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхози сут соғувчиси Д. Раимова ва бошқа ўртоқлар интизомни мустаҳкамлаш форма ва методларини такомиллаштириш зарурлигини уқтирдилар. Олмалиқ, Чирчиқ шаҳарлари, Куйбишев, Ленин районлари комсомол комитетлари бу соҳада маълум ишларни қилмоқдалар. Шу боисдан ҳам бу шаҳар ва районларда иш вақтини беҳуда йўқолиши анча камайди.

Шунга қарамай «Ахангаранцемент» бирлашмаси, Ангрен резинотехника заводи, «Ўртоқ» фабрикаси каби корхоналарда ҳамон вақтнинг мазмунсиз ўтишига йўл қўйилмоқда. Биргина Чиноз бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинатида ўтган йили 1106 ишчи куни беҳуда йўқотилди.

Пленумда пахтачилик ва чорвачиликда ишлаётган ёшлар ютуғи ҳам алоҳида тилга олинди. Кўпгина комсомол-ёшлар бригадалари давлатга пахта сотиш, сабзавот, маккажўхори дони етиштириш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини ортиғи билан адо этдилар. 350 сут соғувчи ўз қарамоғидаги сигирларнинг ҳар биридан ўртача 4000 килограммдан сут соғиб олди.

Лекин, эришилган марралар чегара бўла олмайди. Ҳали ҳам қолоқ бригадалар областимизда оз эмас. Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхознинг С. Суюнов бошлиқ бригадаси аъзолари ўтган йили пландаги 35 центнер ўрнига 18 центнердан пахта ҳосили олдилар. Етиштирилган ҳар центнер пахтанинг таннархи пландагидан икки баравар қимматлашиб кетди. Бу ерда агротехника қоидалари бузилганлиги, технологик интизомга риоя қилинмаганлиги учун ҳам шундай ҳол содир бўлди.

Нотиқлар жамоат чорвачилигини ривожлантиришда ёшлар олдида турган вазифалар устида ҳам алоҳида тўхталдилар. Кўпгина ёш чорвадорлар гўшт, сут етиштириш мажбуриятларини тўла бажармаяптилар. Улар ўртасида мураббийлар тажрибаси суст оммалашмоқда. Бундан ташқари ёшлар ўртасида қўнимсизлик каттадир. Комсомол ташкилотлари ёшларнинг яшашлари ва меҳнат қилишлари учун зарур бўлган шарт-шароитларни яратиб бериш устида кам қайғураётганликлари учун ҳам қўнимсизлик кучайиб бормоқда.

Пленумда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг иккинчи секретари А. П. Володарский нутқ сўзлади.

Пленумда муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Пленумда ташкилий масала кўриб чиқилди.

В. А. Котов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан пленум уни Тошкент область комсомол комитетининг бюро аъзоси ва иккинчи секретари вазифаларидан озод қилди.

Пленум И. Г. Яковлевни Тошкент область комсомол комитетининг бюро аъзоси ва иккинчи секретари қилиб сайлади.

ҚИШЛОҒИМИЗ КИШИЛАРИ

КАЛИНИН районидаги Калинин номли колхоз меҳнаткашлари йилдан-йилга ҳамма соҳада юқори натижаларга эришмоқдалар. Хўжаликда сабзавот, мева, узум ва картошка етиштириш кескин ортди. Деҳқонлар гектарлар самарадорлигини ошириш йўлида тинмай изланмоқдалар. Чорвадорлар қўлга киритаётган муваффақиятлар ҳам диққатга сазовор. Гўшт, сут ва бошқа турдаги чорвачилик маҳсулотлари етиштириш юзасидан зиммага олинган план ва социалистик мажбуриятлар мунтазам ортиғи билан бажарилмоқда.

Шубҳасиз, бу ютуқларга колхоз ишлаб чиқаришининг илғорлари салмоқли ҳисса қўшяптилар. Уларнинг ибрати барчани фидокорона меҳнатга чорламоқда.

ТОНГ ЙЎЛДАН БОШЛАНАДИ

ҚИШЛОҚДА тонг отмоқда. Қишнинг аёзли тонги. Зуҳра Йўлдошева 18 йилдирки, ҳар тонгни ўзи учун қадрдон бўлиб қолган қишлоқ йўлида қарши олади. Аммо бу тонглар бир-бирига ўхшамайди. Чунки, ҳар тонг унинг учун янгилик келтиради.

Бугун ҳам тонг саҳарда фермага отланган Зуҳра опа йўл-йўлакай кечаги йиғилиш ҳақида ўйлаб кетди. Шогирди Зуҳра Нажмиддинованинг сўзларини эслаб жилмайди. «Оббо, қизи тушмагур-эй! Ҳар бир сигирдан 5000 килограммдан сут соғиб оламан, устозим Зуҳра Йўлдошевани мусобақага чақираман дедия. Устоздан ўтмаган шогирд-шогирд эмас, деганлари ҳақ гап».

Зуҳра Йўлдошева фермада илк бор иш бошлаганида сигирлар ётсираб яқинига йўлатмаганини эслади. Шунда унга тажрибали сут соғувчилар Ш. Примова ва М. Юнусовалар яқиндан ёрдам беришганди.

Дастлабки йиллари ҳар бош сигирдан 2500—3000 килограммдан сут соғиб олди. Илғорлар тажрибасини қўллаиб, фан-техника ютуқларини жорий этиш туфайли говмишлар маҳсулдорлигини ошириб бораверди. Ўтган юбилей йилида 4 минг килограммлик марра эгалланди.

З. Йўлдошева бу йил қарамоғидаги сигирлар сонини 25 тага етказди. Уларнинг ҳар биридан 5000 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олиш бирдан-бир орзуси.

Зуҳра опани қишлоқда тонг қизи дейишади. Бугунги кунда фарзандлари ҳам унинг изидан боряпти. Қизи Малика икки йилдирки, фермада соғувчи. Эл маъмурчилиги йўлида онаси билан ёнма-ён тер тўкяпти.

СОҲИБКОРЛАР

Қиш уйқусида ором олаётган кенг далаларда этни жунжиктирувчи изғирин эсади. Аммо, янги ҳосил ташвишлари, режалари билан нафас олаётган заҳматкаш деҳқону, боғбонлар қадрдон даласини, саҳий боғини тарк этмаган...

Колхознинг бир-бирига туташиб кетган боғ ва токзорларида ҳам баҳорга тайёргарлик, кузги-қишки юмушлар боряпти. Ишкомлар, симбағазлар ремонти тугалланган. Токларга оби-ҳаёт берилмоқда.

Сайфулла акани боғда, шпаллерларга сим тортаётганда учратдик. Унинг чаққон ҳаракатларидан ўз ишини яхши билган, тажрибали боғбон эканлиги кўриниб турарди. У ўғлининг қилаётган ишини зимдан кузатар экан, гоҳ маъқуллар, гоҳ ўзи ёнига келиб нималарнидир ўргатарди.

Сайфулла Исмоилов 20 йилдирки, ота касби боғбонликни эъзозлаб келяпти. Ўзига ажратилган 1 гектар токзорни оиласи билан парвариш қилиб, ўтган йили эл дастурхонига 100 центнер узум тортиқ қилди. Бу йил эса оилавий звено аъзолари ҳосилдорликни 115 центнерга етказишмоқчи...

Иброҳим ота 80 ёшни қоралаган. Лекин, тиним билмайди. Боғ оралаб ёшларга боғдорчиликнинг сир-асрорларини ўргатади, маслаҳатлар беради. Ота Сайфулла аканинг амакиси. Унинг ўғли Хожиакбар ва набираси Нишонбойлар ҳам бугунги кунда эл маъмурчилиги йўлида тер тўкишяпти.

Ака-ука боғбонлар хўжаликда тобора оммалашаётган оила пудрати усулининг афзалликларини амалда кўрсатдилар. Бу оилага ҳам, хўжаликка ҳам фойда келтирмоқда.

Токлар она заминга илдиз отиб, гуркираб ўсгани сингари бу соҳибкорлар оиласи ҳам томир ёзиб, улғайиб боряпти.

ОЛОВҚАЛБЛАР

Бугун Мирғиёсдан бахтлироқ киши йўқ. Ҳурсанд бўлмасинми. Энди у қишлоқ хўжалик институтининг сиртқи бўлими талабаси. Мирғиёснинг ота-боболари деҳқон ўтишган. Шунинг учун бўлса керак, уни доимо деҳқончилик ўзига тортарди. Мана, бугун унинг машина рулини бошқарган қўллари замин билан тиллашяпти.

...Колхознинг сабзавотчиликка ихтисослашган 7-бригадасида ҳосилдорлик кескин камайиб кетди. Правление аъзолари маслаҳатлашиб, ёш бўлса ҳам меҳнатсевар, тиришқоқ йигит Карим Ибодовни қолоқ коллективга бошлиқ этиб тайинлашди. Мирғиёс Умаров эса шу бригадада ҳисобчи бўлиб иш бошлади.

Икки тенгдош маслаҳатлашиб ўз олдиларига ёшларни таклиф этишди. Оловқалблар илғорлар тажрибасини қўллаиб омилкор деҳқонларнинг ўгитлари асосида иш олиб бордилар. Аввало экин майдонлари маҳаллий ўғитга тўйдирилди. Эрта тонгдан шом қоронғусигача даладан чиқишмади.

Тинимсиз меҳнатлар зое кетмади. 54 гектар ерда деҳқончилик қилган бригада аъзолари дастлабки йилиёқ ҳосилдорликни гектар бошига 300 центнерга етказдилар.

Юбилей йили якунлари ҳам чакки бўлмади. Ички имкониятлар тўла ишга солинди. Гектаридан 270 центнердан картошка, 340 центнердан сабзавот олинди. Бу янги ердан олинган рекорд ҳосил эди.

Айни кунларда комсомол-ёшлар етакчилик қилаётган коллектив аъзолари кузги-қишки тадбирлар комплексини ўз вақтида ва сифатли бажаришга асосий эътиборни қаратмоқдалар. Гектарига 40 тоннадан маҳаллий ўғит солинмоқда. Ариқ-зовурлар тартибга келтирилган.

Хўжаликда ўз мутахассислиги бўйича олий ўқув юртларида таҳсил олаётган ёшлар кўпчиликни ташкил этади. Д. Йўлчиев, М. Нигмонов, Х. Абдурасулов, Ғ. Қаҳҳоров, Б. Аҳмедов, А. Абдуллаев сингари ёшлар ҳам назарий билимларини практикада қўллаб келяптилар. Йиллар ўтади. Бу оловқалб ёшларнинг бири мириушкор деҳқон, тажрибали мутахассис, яна бирлари малакали раҳбар бўлиб етишадилар.

З. ТОШМУҲАМЕДОВА.

БУЮК МУТАФАККИРГА БАҒИШЛАНДИ

Ўтган куни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тил ва адабиёт институти мажлислар залида улуғ мутафаккир Алишер Навоий меросини ўрганишга бағишланган навбатдаги XXVII анъанавий илмий конференция бўлиб ўтди. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиуми қошидаги Навоий комитети, Ўзбекистон Ёзувчилар союзи, А. С. Пушкин номидаги тил ва адабиёт институти, Х. С. Сулаймонов номидаги қўлёзмалар институти биргаликда ўтказган бу анжуманда филология фанлари доктори, профессор А. Қаюмов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси У. Каримов, филология фанлари доктори, профессор А. Ҳайитметов, филология фанлари доктори, Самарқанд давлат университети профессори Б. Валихўжаев, филология фанлари доктори, Тошкент Давлат педагогика институти профессори Н. Маллаев ва бошқа қатор олимлар буюк аллома ҳаёти ва ижодининг янги қирралари, Навоий ва унинг замондошлари истеъдодидаги умумийликлар ҳақида сермазмун докладлар қилдилар.

Конференция сўнгида Алишер Навоий асарларининг янги қўлёзмалари ҳақида ленинободлик ва тошкентлик навоийшунос олимларнинг ахборотлари тингланди.

Педагог минбари

ҚОБИЛИЯТ ВА ИЖОДКОРЛИК

Биз яшаб турган XX асрни ҳақли равишда мўъжизалар даври деймиз. Зотан чинакам фан ва техника революцияси амалга оширилаётган бир вақтда билимларнинг ҳажми янада кенгайиб кетди, илмий ахборотлар кўлами ортди. Бинобарин, ўқитишни фан-техника ривожи билан боғлиқ ҳолда ташкил этиш шу куннинг муҳим вазифаларидан бирига айланиб қолди.

«Ўқувчи ҳаётдан четда қолмаслиги, балки воқеалар тўлқинида тарбияланиши керак» деб ёзган эди Герцен. Ана шу актив муносабат ўқувчиларнинг ақлий фаолиятини, тафаккурини ўстиришга, мустақил ишлаш қобилиятини такомиллаштиришга ёрдам беради. Чунки, билимга қизиқишнинг моҳияти билиш фаолияти жараёнига интилишдан иборат бўлиб, ўқувчи истеъдодига ва ижодий имкониятларига йўл очади.

Инсон шахси, одатда болаликдан таркиб топа бошлайди. Машҳур педагог А. С. Макаренко шу маънода боланинг қандай одам бўлиб етишишини олдиндан кўра билиш керак деб кўрсатган эди.

Бола шахсининг ривожланиши акселерация ҳодисаси билан чамбарчас боғлаган («Акселерация» сўзи «тезлатиш» деган маънони англатади). Фан ва техниканинг ривожланиши, юқорида айтганимиздек, билимлар оқимига ва воқеалар тўлқинига бўлган қизиқишни кучайтиради. Ҳозирги замон нуқтаи назаридан қарайдиган бўлсак, ўқувчиларнинг билиш активлиги ва ақлий қобилияти биз ўйлагандан анча ортиқдир.

Психолог олимлар ва педагогларнинг олиб борган кузатишлари ҳам буни яққол исботлади. Маълумотларга қараганда билимларнинг ҳажми ҳар саккиз йилда икки баравар кўпаяр экан. Бошқача қилиб айтганда, акцелерация ҳодисаси ўқувчи шахсининг жадал ривожига олиб келаётир.

Атоқли педагог Н. К. Крупская керакли ҳамма билимларни ўрганиб ва билиб олиш учун уларни мустақил равишда ўзлаштира билиш лозимлигини алоҳида таъкидлаган эди. Бунинг учун бола маълум билимлар минимумига ва мустақил фикрлаш кўникмасига эга бўлиши даркор.

Ваҳоланки, мустақил иш малака ва кўникма ҳосил қилишнинг, билимларни турмушга тадбиқ этишнинг муҳим воситасидир. Мустақил амалий кўникма ҳосил қилиш орқали эса ўқувчиларнинг билиш ва фикрлаш қобилиятини ривожлантиришга эришилади.

Болалар ҳаётий фактик маълумотлардан илмий, асосли хулосалар чиқаришга интиладилар, фикрдаги турли боғланишлар (сабаб, мақсад, шарт)ни онгли идрок этадилар. Шу сабабли мактаб конкрет билимлар мазмунинигина бериб қолмасдан, шу билан бирга мана шу билимлар асосида мустақил хулосалар чиқаришни ҳам ўргатиши, ёшларга ижодий тафаккур қилиш кўникмаларини ҳам сингдириши даркор. Чунки, таълим мазмуни малака ҳосил қилиш билан бирга ўқувчиларнинг мустақил билиши ва ижодий ишлаш қобилиятини ўстиришни таъминлай оладиган актив фаолият қирраларини ҳам ўз ичига олади.

Ижодий фолият кўрсатиш ҳисини тарбияламай туриб, ўқувчи шахсини вояга етказиб бўлмайди. Бу масала идеологик ишнинг барча соҳаларида, маданиятда, фанда, техникада, адабиёт ва санъатда алоҳида ўрин тутади.

Маълумки, бола шахси фаолият жараёнида таркиб топади. Зотан, ўқувчиларнинг фаолияти жуда мароқли, ўзига хос гўзал ва шакл жиҳатидан ранг-барангдир. Бу хил фазилатлар болалар учун хос бўлган доимий эҳтиёжга айлангандагина улардаги фаоллик янада ортади. Мароқли ва маънавий завқ берувчи ана шу гўзал фаолият ўқувчилар ижодиётида айниқса кўзга ташланади. Болалар ижодиёти ўсмирлар ҳаётий фаолиятининг асосий тури сифатида ҳам аҳамиятлидир. Бинобарин, бола ижодий қобилиятининг шаклланиши унинг шахсий фаолияти билан чамбарчас боғланади.

Болалар ижоди илмий, техникавий, бадиий, жисмоний тарбия каби фаолиятда намоён бўлади. Мисол учун болаларнинг техника ижодкорлигини олиб кўрайлик. Атоқли методист В. А. Артёмов техникавий фаолият ҳақида гапириб, «Техник малака ижодиётни пайдо қилиш ва камол топтириш шартидир» деган эди. Ўқувчиларда техник ижодиётни шакллантириш фан-техника тараққиёти эҳтиёжларидан саналади.

Техник тафаккурсиз техник ижодиёт, ихтирочилик малакасини келтириб бўлмайди. Ёш техниклар станцияларининг тўгарак аъзолари турли моделлар яратиш билангина чекланиб қолишмайди, албатта. Улар ўзлари яратган ана шу моделларга маълум ўзгартиришларини ҳам киритишади ёки уларни такомиллаштиришади. Бундай фаолият ижодий иш ҳисобланади. Мактабдан ва синфдан ташқари техника ижодиёти ўқувчиларнинг қизиқиш ва эҳтиёжларини ўстиради ва қондиради. Шу билан бирга болаларнинг фан-техниканинг у ёки бу йўналишидаги мойиллик ва қобилиятларини ривожлантиради, уларнинг ҳар томонлама ривожланишига таъсир кўрсатади.

Республикамизда ўқувчиларнинг техник истеъдодларини ривожлантириш учун барча имкониятлар мавжуд. Техниканинг ёш ихлосмандлари дарсдан бўш вақтларида бундай амалий машғулотлар устида мустақил шуғулланиш учун доим вақт топадилар. Меҳрибон устоз мураббийларнинг яқиндан берган кўмаги уларда ижодий кўникмаларни тараққий эттиради, янги изланишлар сари етаклайди.

Ҳозир Ўзбекистонда 11 та область, 42 та шаҳар ва 27 район ёш техниклар станциялари ишлаб турибди. Бу станцияларда 970 га яқин тўгарак бўлиб, уларга 30 мингдан ортиқ ўқувчи актив қатнашмоқда. Энг яхши ижод намуналари асосида «Билимимиз, ижодимиз, меҳнатимиз — сенга, Ватан!» деб номланган ўқувчилар илмий-техника ижоди кўргазмасини ташкил этиш республикамизда яхши анъанага айланиб қолди. Шу билан бирга СССР халқ хўжалиги ютуқлари ва Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаларининг доимий қатнашчилари бўлган техниканинг ёш ижодкорлари сони йил сайин ортиб бормоқда. Кўпчилик ўқувчилар «Юный участник ВДНХ СССР» эсдалик медали билан тақдирланган. Қисқаси, ёш техниклар станциялари бўлажак ёш тадқиқотчиларни, ихтирочи ва новаторларни тарбиялаб вояга етказиб, чинакам ижодий маҳорат мактаби вазифасини ўтамоқда. Улар умидли ёшликнинг техник тафаккури ва изланишига кенг йўл очиб бормоқда.

Бинобарин, болаларда ижодкорлик ҳиссини тарбиялаш улардаги фаолият шахсининг ўсиши доирасидаги муҳим фазилат бўлиб, илмий-педагогик аҳамият касб этади. Бундай амалий фаолият ва олиб борилаётган машғулотларда ўқувчиларнинг илмий-техникавий саводхонлиги оширилади, боладаги зеҳн, майл ва қизиқиш ортиб боради. Истеъдоднинг таркиб топиши билан боғлиқ бўлган ана шу факторлар ва қизиқишлар болани кўп янги нарсаларни билиб олишга, мустақил ижодий активликка даъват этади. Бу ҳол бора-бора зарурий хусусият ва доимий одатга айланади. Улуғ пролетар ёзувчиси М. Горький кўрсатганидек, инсон интилган мақсад нақадар юқори бўлса, унинг қобилияти, истеъдоди шу қадар тез ва ижтимоий мазмундор бўлиб ривожланади.

Севимли сўз санъаткори Н. Островский ёш истеъдодлар ҳақида гапириб, ҳақиқий одам шунчайин тирикчилик ўтказиш эмас, балки ҳар сония, ҳар соатда инсон шаънига муносиб умр кечириш учун яшайди, деган эди. Дарҳақиқат, мақсадсиз кечган умр беқадр, маънисиз бўлади.

Кишн ижодий қобилиятининг, индивидуал хусусиятларининг ривожланиши энг муҳим вазифалардан биридир.

Истеъдод тарбияси планли, системали равишда олиб борилсагина ижодий фаолият яхши самара беради. Бунинг учун бошланғич синфдан бошлаб ўқувчининг ижодкорлик қобилиятини оширишга киришмоқ даркор. Ўқувчининг ўқишга ҳаваси орта борган сари, ижодий фикрлаш ҳисси ҳам ортади, унда ҳис-туйғу пайдо бўлади. Табиатни эстетик ҳис қилишга одатланади, борлиқни идрок қилиш қобилияти ўсади.

Машҳур ёзувчи Л. Н. Толстой шундай деб ёзган эди. «Агар ўқувчи мактабда ижод қилишни ўрганмаса, ўз ҳаётида ҳамма вақт тақлид қилади ва андаза олади, бундай тақлидчилар орасида бировдан билиб олганини мустақил равишда ҳаётга татбиқ қила оладиганлари ҳам жуза оздир». Шу сабабли ўқувчиларнинг фаолиятини онгли равишда актив ташкил этиш, уларнинг билишга бўлган қизиқишларини амалий ижодий ишлар билан қўшиб олиб бориш лозим.

А. АЛИЕВ,
педагогика фанлари кандидати.

Халқаро ҳаёт

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

● ПРАГА. Чехословакиянинг Хомутов шаҳридаги трубопрокат заводи коллективи Совет Иттифоқининг буюртмасига биноан янги маҳсулот — катта диаметрли қувурларни ишлаб чиқара бошлади. Бу маҳсулотлардан СССРда газ ва нефть қувурларини ётқизишда фойдаланилади. Қувурларнинг девори аввалгиларидан бир миллиметр юпқа. Бу эса металлни анча тежаш билан бирга маҳсулот вазнини енгиллаштиришга имкон берди. Қувурларнинг енгиллиги айниқса монтаж ишлари вақтида муҳимдир.

Бу йил Хомутов трубопрокатчилари Совет Иттифоқига қарийб 200 минг тонна катта диаметрли чоксиз қувур, шунингдек легирланган пўлатдан тайёрланган қувурларни етказиб беради. Бундай қувурлар энергетика, химия ва озиқ-овқат саноати учун мўлжалланган.

● БРЮССЕЛЬ. Бу ерда «умумий бозор» министрлари кенгашининг қишлоқ хўжалиги министрлари навбатдаги сессияси ўткир баҳслар билан давом этмоқда. Асосий проблема 1983—84 йилларда қишлоқ хўжалик маҳсулотларига ягона харид нархларини белгилашдан иборат. «Ўнлар» мамлакатлари экспертлари кўп йиллардан буён ана шу муаммони ҳал этиш устида ишламоқдалар. Айни шу масала юзасидан сессия қатнашчиларининг фикри турлича бўлди.

● ҚУВАЙТ. Яман Араб Республикаси билан Саудия Арабистони Ливаннинг бутун территориясидан Исроил босқинчи қўшинлари дарҳол ва сўзсиз олиб чиқиб кетилишини талаб қилдилар ва бу мамлакатнинг бирлиги, мустақиллиги ва суверенитетини сақлаб қолиш зарурлигини айтдилар.

Яман Араб Республикаси президенти А. А. Солиҳнинг Саудия Арабистонига қилган визити ҳамда унинг қирол Фаҳд билан олиб борган музокаралари якунлари тўғрисидаги қўшма баёнотда шу ҳақда гапирилади.

Томонлар ўз ҳуқуқлари учун кураш олиб бораётган фаластинлик араб ҳалқига бундан буён ҳам моддий ва маънавий мадад беришни давом эттиришга аҳд қилганликларини билдирдилар. Ҳужжатда Исроил дўқ-пўписасига қарши Фаластин қаршилик ҳаракати сафлари бирлигини мустаҳкамлашга даъват этилади.

(ТАСС).

КАБИНЕТ АЪЗОЛАРИ ЯНГИЛАНМОҚДА

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). Чили ҳукумати яна мушкул аҳволга тушиб қолди. Сантьягодан олинган хабарларга кўра, ташқи ишлар министри Ренс Рохас Гальдамес истеъфога чиқди. Ҳарбий фашист диктатурасининг бошлиги генерал Пиночет бу истеъфони дарҳол қабул қилди. Диктатор режим ташқи сиёсати барбод бўлганлиги, Чилининг халқаро майдондаги обрўси кескин тушиб кетганлиги, энг аввало у Лотин Америкасида янада яккаланиб қолганлиги учун айбни ташқи сиёсат маҳкамасининг собиқ раҳбари зиммасига юклаш ниятидадир.

Ўтган йили Пиночет тўрт ойнинг ўзидагина икки марта ҳукуматни бутунлай бошқатдан тузди.

Яқинда у миллий мудофаа министри Вашингтон Карраскони ўз вазифасидан бўшатди ва унинг ўрнига вице-адмирал Патрисио Карвахални қўйди. Сиёсий кузатувчилар мамлакатда сиёсий, иқтисодий, социал ва маънавий танглик ғоят кескинлашганлиги натижасида яқин кунларда бутун кабинет истеъфо бериши мумкинлигини айтмоқдалар.

Маълумки, Чили экономикаси тўла таназзул ёқасида турибди. Ўтган йили саноат ишлаб чиқариши қарийб 18 процент, ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш эса 51,6 процент қисқарди. Бир йил ичида 810 корхона хонавайрон бўлди. Мамлакатнинг ташқи қарзи 18 миллиард доллардан ошиб кетди. Чилининг ташқи мамлакатлардан қарзи аҳоли жон бошига ҳисоблаганда жаҳонда энг юқори даражададир. Меҳнатга қобилиятли аҳолининг 30 процентдан кўпроғини ишсизлар ташкил этмоқда. Мамлакатда ғоят оғир жабр-зулм авж олган. Турмалар сиёсий маҳбуслар билан тўлиб тошган, улар ваҳшийларча қийноққа солинаяпти. Аҳоли қашшоқликда яшамоқда ва очликдан азоб чекмоқда. Буларнинг ҳаммаси жамият турли табақалари орасида, айниқса кенг меҳнаткашлар оммаси орасида норозиликни кучайишига сабаб бўлмоқда.

Кабинет аъзолари ўзгартирилаётганлиги — диктаторлик режимининг ҳукмрон доирасида чуқур зиддиятлар мавжудлигидан, кабинетнинг халққа ва миллатга зид сиёсати барбод бўлганлигидан яна бир марта далолат беради.

ЖОСУСЛАР УСТИДАН ҲУКМ ЧИҚАРИЛДИ

БЕРЛИН. Берлин олий ҳарбий суди жосуслик қилганликлари учун АҚШ яширин хизмат муассасаларидан бирининг агентлари ГФР гражданлари Гейц Йонзекни умрбод қамоқ жазосига ҳукм қилди ва Лоре Йонзекни олти йил муддат билан озодликдан маҳрум этди.

АДН агентлигининг хабар беришича, АҚШ яширин хизмат муассасасининг Штутгардтдаги филиалидан йўлланма олиб турган ҳар иккала жиноятчи ГДР ва бошқа социалистик давлатларга қарши актив жосуслик фаолияти билан шуғулланганлар. Улар ҳарбий характердаги маълумотларни, ГДРнинг контроль — чегара пунктларидаги давлат чегарасини муҳофаза қилиш системаси тўғрисида маълумотлар тўплаганлар.

Ҳукмни асослаш чоғида жаҳонни таҳдидга солаётган АҚШ махсус хизмат агентликларининг фаолияти НАТОнинг муҳолифлик ва қуролланиш пойгасини авж олдиришдан иборат агрессив йўлини ўтказишга қаратилганлиги уқтириб ўтилди.

(ТАСС).

КООПЕРАЦИЯЛАШНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛАРИ

ГАВАНА. 1982 йил Кубадаги кооперация ҳаракати ўзининг бутун тарихида энг юқори натижаларга эришди. Майда ер эгаларининг ихтиёрий қарорларига кўра, 130 минг гектардан кўп ер умумийлаштирилди ва натижада кооперативлар эгаллаб турган майдон анча кўпайди.

Ҳозир Кубада барча деҳқон ерларининг 40 процентга яқини қишлоқ хўжалик кооперативлариникидир. Матбуотнинг ёзишича, деҳқонлар аввало техника, илғор агротехника методлари, ирригация иншоотларини қўллаш нуқтаи назаридан коллектив хўжаликларнинг сўзсиз афзалликларига тобора кўпроқ ишонмоқдалар.

(ТАСС).

● КУБА йўлларида «Лада» енгил машиналарини кўплаб учратиш мумкин. Шаҳардаги таксомотор парклари ана шу машиналарда ишлашга ўтмоқда. Ҳозирда Кубада Волга автомобиль заводининг 26 мингга яқин машинаси бор. «ВАЗ» техника хизмати станциялари ҳам тобора кўпайиб бормоқда. Суратда: «ВАЗ» совет автомобиллари Кубада.

С. Майстерман фотоси.
(ТАСС).

ОБЛАСТЬ ҚИШЛОҚ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ САНЪАТ КУНЛАРИ

САЙЛЛАР, ТОМОШАЛАР

Кеча Оққўрғон районининг 500 нафардан зиёд дала меҳнаткашлари пойтахтга ташриф буюрдилар. Улар В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалида бўлиб, доҳийнинг ҳаёти ва революцион фаолияти билан янада яқинроқ танишдилар. Республика Халқ хўжалик ютуқлари кўргазмаси павильонларини томоша қилдилар. Сўнг дала меҳнаткашлари Муқимий номидаги ўзбек давлат музикали драма ва комедия театрига келишди.

Театр ижодкорлари билан бўлиб ўтган қизиқарли учрашувдан сўнг, меҳмонлар эътиборига драматург Ҳайдар Муҳаммад ва композитор Манас Левиевларнинг «Тошкентнинг нозанин маликаси» спектакли ҳавола этилди.

Муқимий номли театр ҳамда шаҳар экскурсия ва саёҳатлар бюроси ҳамкорликда ўтказаётган қишлоқ меҳнаткашларининг санъат кунлари ана шундай бошланди. Бу тадбир 15 мартгача давом этади. Бу вақт мобайнида областимизнинг барча қишлоқ районлари меҳнаткашлари пойтахтга ташриф буюриб, маданий ҳордиқ чиқарадилар.

— Ҳар куни 500 дан зиёд қишлоқ меҳнаткашига маданий хизмат кўрсатиш мўлжалланган, — дейди театр директори Анвар Раҳматуллаев. — Меҳнаткашларнинг кўнгилли сайр қилишлари, мазмунли дам олишлари учун барча шароитлар яратилган. Уларни район марказларидан махсус автобуслар олиб келиб, яна элтиб қўяди. Тушлик овқат пойтахтда коллектив равишда ташкил этилган.

Санъаткорлар дала меҳнаткашларини кутиб олишга пухта ҳозирлик кўрганлар. Улар учун «Қиёфалар ёки занжир», «Хизматингизга тайёрмиз», «Заҳар ичган даъвогар» каби 12 саҳна асари намойиш этилади.

Бугун ва эртага театрда яна Оққўрғон райони меҳнаткашлари вакиллари бўладилар. Шундан сўнг, Орджоникидзе райони қишлоқ меҳнаткашлари коллектив равишда бу ерга ташриф буюришади.

Қ. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ ЯНГИ АСАРЛАРИ

(РОМАНДАН ПАРЧА)

МИРМУҲСИН

Темур Малик

—4—

—Мавлоно мунши ёнларига ўзим борурмен, — деди Темур Малик, — у зотга ҳурмат кўрсатмоқлик — фарз! У зот саксонлардан ошиб қолган бўлсалар эҳтимол. Бу ёш ғоятда мўътабар ёш. Малик кўз олдига тарихнавис Шаҳобиддин Муҳаммад ан-Насавий келди. Эҳтимол, Абдулқодир Шоший қариб қолган бўлса унинг ўғли Абдулқодир Хўжанд хизматида бўлар... деб ўйлади. Гурганждан чиқиб кетиш сабабларини билиш ҳам кўнглидан ўтди. У «Қарчиғай»ни олиб келишни, ҳозироқ карвонсарой томон йўл олишини маълум қилди. Айвон зинапояларидан пастда, саркарда рўпарасида шамдай қотиб, бўлаётган барча гапларни жон қулоғи билан тинглаб турган Иброҳим ҳаёлидан бундан икки йил аввал Хўжандга тушиб ўтган «мўътабар зот» — элчи Маҳмуд ялавоч ўтди. Уни катта дабдабалар билан кутиб олишган эди. Аммо нияти бузуқ экан, у мамлакатига хиёнат қилиб, хорижий мамлакатда қолиб кетди. Лекин мунший Абдулқодир Шошийдан бундоғ ёмонлиқни кутиш мумкин эмаслигини саркарда муносабатидан сезиб олиш қийин эмас эди. Бу зотни наинки Гурганжда, Хўжандда ҳам танишликларини пайқади.

— Кетдик! — деди саркарда сарбоз Иброҳимга. — Бошқаларга айтинг, бунда дастурхон тайёрлансин!

Иброҳим итоат билан бош қимирлатди-да, айвон зинапояларидан тушиб, яна текис харсанглар устидан шаҳдам қадамлар ташлаб қалъадан чиқиб кетди.

Темур Малик қалъа ҳовлисига олиб кирилган оти — «Қарчиғай»га минди, дарбозагача боргач, бунда шай турган бир неча отлиқлар уни иҳота қилиб, карвонсаройга йўл олди. Абдулқодир аш-Шошийдек мўътабар бир одамнинг истиқболига чиқмай, уни кутиб олиб, навозиш кўрсатмаслик мутлақо одобдан эмас, деб кўнглидан ўтказди. Бу «пири зако» мўйсафид киши Шоҳобиддин ан-Насавий даражасида турувчи, шаҳзода Жалолиддиннинг эътиборини қозонган, салтанатининг баобрў кишиларидан эканини дилидан ўтказди. Бундай кишига иззат кўрсатмай қалъада бекиниб ўтириш айбдур! «Муншийи «Қилқалам»ни у икки топқир Гурганжда кўрган, у билан мулоқотда бўлган кекса муншийнинг карвонга қўшилиб, бунда келиши кечадан бошлаб Темур Малик диққатини чулғаб олди. Не сабабдан кейинги пайтларда эътиборли зотлар Гурганждан чиқиб кетмоқдалар. Бу фикр ҳам унинг ҳаёлини чулғаб келарди. Ҳатто ўз хизматидаги «Гурганжнинг махфий кишилари» Али Мехтар билан Абдул Ваҳобларга ҳам лоқайд бўлиб қолган саркарда (уларни кузатишни Маҳаммад Мажруҳга топширган) Мунши «Қилқалам» ҳақида чуқур ҳаёлга чўма бошлади.

Дарбозадан ўтишгач, Иброҳим ҳам ўз отига сакраб минди. Бу ерда найза ушлаб турган дарбозабон ва бошқа соқчи навкарлар от устида турган ҳокимга эгилиб салом беришди. У олти чоғлиқ навкарлари билан карвонсаройга йўл олди. Шай, қуролланган навкарлар иҳотасида Хўжанд ҳокимининг эрта билан бозор ёқалаб карвонсарой томон кетаётгани кишилар диққатини тортди. Ёши катталар бир лаҳза тўхтаб, унга салом беришар, суворилар отни жиловини кўча четига тортиб, ҳокимга йўл беришарди. Болалар анча жойгача ҳаллослаб, суворийларга эргашиб боришди. Иттифоқо, шу пайт, бозор ёнидан ўтишда ҳамма нарсадан хабардор, ҳамма жойда ҳозиру нозир, бозор оқсоқоли Аҳмад ибн Мораз ҳам пайдо бўлиб, ҳаллослаб юриб келиб, Темур Маликка пешкаш чиқди. Бу одам шаҳар ҳокими келаётганини тезда пайқаб, рўпарасида пайдо бўлгани отлиқларни таажжубга солди. Афтидан шу атрофдаги дўкондорлардан унинг яқин маҳрам кишиси борлиги сезилди. Шу атрофга доҳил бўлган мансабдорлар ҳақида дарҳол унга хабар етиши кераклиги ҳам сезилди. Сертакаллуф Аҳмад ибн Мораз ҳокимга эгилиб салом бергандан кейин, югуриб келиб от жиловини ушлади. Бир лаҳзага ўзининг «кулбаи канори»га таклиф этди. Ҳоким илжайиб, бу ҳозир мумкин эмаслиги, «барчиларнинг қарзидан қутулиб»[1], ўғлининг тўйида боражагини айтди. Бозор оқсоқоли Аҳмад ибн Мораз ҳокимнинг қай томонга ва қандай сабаб билан йўл олаётганини билишга жаҳд этарди. Сурбету сергаплигини унча ёқтирмайдиган Иброҳим уни ҳокимдан четроқ туришга ишора қилиб, аввал ўз отини ниқтади. Кейин саркарданинг оти ҳам тўхтаган ерида яна юриб кетди. Шу лаҳзада хўжанд бозорининг «ариллаган-дарил л а г а н...» баззоси Шамс ал-Мулк ҳам ўз дўконидан отилиб чиқди. Ундан кейин, отасига қарашаётган, асли Довонбеги мадрасасининг талабаси Рукниддин билан ҳоким — саркардага эгилиб салом беришди. Аҳмад ибн Мораз Темур Маликка тикилиб туриб, Хўжандда сиз жанobi олийларига мана бундоқ тоб кишилар бор, дегандек ишора билан уларни кўрсатди. «Улар ниҳоятда одамшинаванда, зарурат туғилганда сизга истаганча тилло ақчалар беришга қодир» демоқчи бўлиб турарди. Қалъаи Ҳумлик Иброҳимнинг энсаси қотди. Лекин барибир бозор оқсоқоли саркарданинг қаёққа, нечун кетаётганини пайқай олмади. Хат-саводи йўқ, тоғ йигити ўз рўпарасида турган муллавачча Рукниддинга оз-моз рашки келарди. У ҳокимни бундан тезроқ олиб кетишга энтикарди. Карвонсарой Хўжанд қўрғон-қалъасига нисбатан анча юқорида, катта йўл ёқасида эди. Қалъа дарё бўйида, шаҳарнинг деярлик ҳамма майда кўчалари қалъага олиб келарди. Хўжанд ҳокимининг карвонсаройга келаётганини пайқаган шу атрофдаги кишилар дарҳол муншининг ўғилларига буни хабар қилишди. Барваста йигит ичкарига кириб, қоронғу ҳужрада ухлаб ётган кекса отани уйғотди. Чол устидаги кийимларини тартибга солиб, ҳужра қозиғидаги қулоҳига, ўроғлиқ тайёр саллани бошига кийиб, карвонсарой ҳовлисига чиқди. Отдан тушаётган ҳокимга яқинлашди. Чол бир лаҳза Хўжанд ҳокимига тикилиб туриб, унинг табассуми, очиқ чеҳра билан ўзига яқинлашаётганини кўриб, қучоқ очиб омонлаша кетди. Карвонсарой ҳовлисидаги одамлар, савдогарлар, болалар шаҳар ҳокимининг кекса мунши билан илиқ омонлашаётганини кўриб, юракдаги қўрқув ғубори йўқолиб, ҳамма мамнуният билан бир-бирларига боқишди.

[1] Меҳтари бодиялдойи Самарқандийнинг айтиб юрадиган сўзига ишора.

—5— —6—

— Хўш келибсиз, Мавлоно! Хўжандга хуш келибсиз!

— Саломат бўлинг! Саломат бўлинг, саркарда.

— Бизнинг заминда юз кўришганимиздан бағоят хурсандмен.

— Шукр, оллога шукр! Мен ҳам сиз ҳазратни кўрганимдан бағоят ҳурсандман.

— Қўрғонда жой тайёрланган. Аробалар тайёр. Мунтазирмиз. Сиз Мавлононни олиб кетгани ўзим келдим.

— Минг бора ташаккур! — деди омонлашиб бўлгач ҳассасига таяниб кекса мунши, — мен ҳозир сиз ўйлагандек мартабадор кимса эмасмен, — деди атрофдаги бошқа одамларга бир қараб қўйиб унча эшитилмас бир овозда, — менинг қўрғонга бориш ва сиз, ҳазратни безовта қилишга ҳаддим сиғмайди. Бу даркор ҳам эмас албатта.

— Муҳтарам зот, мансабни бекор қилмоқ мумкин, аммо билимни бекор қилиб бўлмайди. Бу ер Хўжанд, бунда менинг ҳукмим вожиб, — деди Темур Малик жилмайиб, муншига навозиш кўрсатиб.

— Ундоқ бўлса, мен фақат сиз ҳазратнинг фармонингизга бўйсунамен! Менинг қариган чоғимда карвонга эргашиб, дашту биёбонларда, жазирама қумликларда сарсон-саргардон бўлиб юришим нега керак? Бу ҳолдан шаҳзода Жалолиддиннинг хабарлари бор. Мен у зотга ҳам қулоқ солмадим. Мен султоннинг бундан буён хизматларида бўлмасликка қатъий қарор қилиб, Гурганжни тарк этдим. Саҳроларда бир ит каби ўлиб кетармен, деб ўйлаган эдим, шукрким, мана бир ойга қолмай, Хўжандга етиб келдим, Сиз, саркарда жамолингизни ҳам кўрар эканман...

Темур Малик навкарларга буйруқ бериб, муншининг рафиқаси, бола-чақалари билан араваларга солиб, қўрғонга олиб боришни буюрди.

— Муҳтарам зот, ҳамма гапни унда гаплашурмиз, — деди Темур Малик кекса мунши билан енгил хайрлашиб, отига минди-да, навкарларни бунда қолдириб, Иброҳим билан ўзи қўрғонга жўнади.

Меҳмонлар шу куни қўрғонга, бу ерда тайёрланган хоналарга олиб келиниб, ҳаммомга тушиб ювинишди. Йўл кийимлари ечилиб, озода либослар кийилди. Кекса мунши хизматига қўйилган икки навкар бозордан бир неча хурмачада қатиқ олиб келиб, косада устига пиёз тўғраб, ҳаммаларига ичирди. Бундоқ қилишни кекса муншининг ўзи илтимос қилган эди. Улар овқатланиб, шу куни ётиб ухлаб, дам олишди.

Эртасига қўрғоннинг ўймакор оқ ганчин хонасида Темур Малик кекса мунши шарафига зиёфат берди. Катта хонанинг ўймакор устунлари, шипдаги алвон ранг тоқилар мунши диққатини тортди. Абдулқодир муншийи «Қилқалам» устига Хўжандга қадам ранжида қилганини эъзозлаб чиройли тўн ёпишди. Нозу неъматлар тўла дастурхон устида Темур Малик, Шоҳмурод Кўҳистоний мунши билан илиқ суҳбатлашишди. Иброҳим ва яна икки эпчил навкар йигит уларнинг хизматларида эди.

(Давоми бор).

(Давоми. Боши ўтган сонда).

● «ЎЗБЕКФИЛЬМ» киностудиясида Анатолий Қобулов сценарийси асосида «Лайча ва етти ғозча» деган мультипликация фильми суратга олинмоқда. Фильм лентaлари устида фильм режиссёрлар Нозим Тўлахўжаев ва Николай Смирнов, рассом Азамат Собиров, оператор Вадим Бахтиев иш олиб бормоқдалар. Суратда: қўғирчоқ тайёрловчи Л. Усачева янги фильм қаҳрамонларини суратга олиш учун ҳозирламоқда.

В. Федоров фотоси, (ЎзТАГ).

ДЎСТЛАР ДАВРАСИ КЕНГАЙМОҚДА

СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР ТУРИЗМ ФИРМАЛАРИ ВАКИЛЛАРИНИНГ ТОШКЕНТДАГИ УЧРАШУВИ

Беш социалистик мамлакат — Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Польша Халқ Республикаси ва Чехословакия Социалистик Республикаси чет эл туризми фирмаларининг вакиллари Тошкентда бир неча кун меҳмон бўлдилар. Улар СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишланиб «Дўстлар учрашуви» шиори остида ўтказилган тадбирларда қатнашдилар.

Меҳмонлар ўзлари билан турли кўргазмалар, реклама фильмлари олиб келишган эди. Бу кўргазма ва фильмлар пойтахтимиз саёҳат мухлисларида катта қизиқиш уйғотди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги «Интурист» республика бошқармаси социалистик мамлакатлар туризм фирмалари вакиллари билан Ўзбекистонда чиқадиган газета-журналлар, телевидение-радио вакиллари иштирокида матбуот конференцияси ташкил этди.

Матбуот конференциясида БХР туризм давлат комитетининг Совет Иттифоқидаги бош вакили Желько Стайков, ВХР туризм бўйича Давлат бошқармаси ва ИБУС акционерлик жамиятининг СССРдаги вакиллиги директори Андраш Рожа, Чехословакия саёҳатлар бюросининг вакили Арношт Кухарж, ГДР саёҳатлар бюросининг СССРдаги вакиллиги ходими Ингрид Франке ва «Орбис» чет эл туризми бош бошқармасининг СССРдаги вакиллиги директори Ян Матияшчик журналистларга ўз мамлакатларининг туристик имкониятлари, янгидан очилаётган маршрутлар, Совет Иттифоқидан борувчи сайёҳларга кўрсатиладиган хизмат турлари ҳақида муфассал гапириб бердилар.

Ҳозир ҳар йили Европадаги социалистик мамлакатларга республикамизнинг 13 мингдан ортиқ вакили бориб саёҳат қилмоқда. Биргина «Балкантурист»нинг ўзи йилига Ўзбекистондан борган 5000 дан ортиқ саёҳатчига хизмат кўрсатмоқда. Венгрия Халқ Республикасининг жаҳон мамлакатлари билан дўстона алоқалари айниқса кучайган. Бу мамлакат бир йил ичида 14 миллиондан ортиқ туристни қабул қилиб олади. Бу бутун Венгрия аҳолисидан бир ярим баравар кўп демакдир. Дунёнинг ҳамма бурчакларидан илмий коммунизм назариётчиси Карл Маркснинг юрти — ГДРга минг-минглаб зиёратчилар келадилар. Яқинда «Аэрофлот» Тошкент — Берлин маршрутини очишни планлаштирмоқда. Бу ўзбекистонлик саёҳат ишқибозларига катта қулайлик туғдиради.

Юртдошларимиз социалистик мамлакатлар ҳаётига тобора қизиқиб, дўстларимиз ютуқларини мунтазам кузатиб бормоқдалар. Буни «Тошкент оқшоми» — «Вечерний Ташкент» газета редакциялари «Интурист» ва Ўзбекистон касаба союзлари Совети билан бирга ўтказган викторина яна бир бор тасдиқлади. Викторина саволларига пойтахт области ва Тошкент шаҳрида яшовчи мингдан ортиқ турли касб ва ёшдаги кишилар жавоб ёздилар. Ғолиблар ҳар хил мукофотлар, эсдалик совғалари билан тақдирландилар. Викторинада биринчи ўринни олган тошкентлик пенсионер Николай Березняк БХРга, Тошкент абразив заводининг прессловчиси Собир Аҳмедов ГДРга, Тошкент театр ва рассомчилик институтининг студенти Тоҳир Ғуломов ВХРга, Тошкент Давлат политехника институти кичик илмий ходими Евгения Чернова ЧССРга, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг доценти Мухтор Худойқулов ПХРга бепул йўлланма билан мукофотландилар.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» КОНСУЛЬТАЦИЯ БЮРОСИДАН

САВОЛЛАРИНГИЗГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Газетхонларнинг саволларига область юстиция бўлимининг катта консультанти, «Тошкент ҳақиқати» консультация бюросининг аъзоси Б. УСМОНОВ жавоб беради.

САВОЛ: Тикувчилик фабрикасида меҳнат қиламан. Корхона маъмурияти эмизикли боласи бўлган аёлларни ишдан бўшатиши мумкинми?

И. РАСУЛОВА
тикувчи.

ЖАВОБ: Ўзбекистон ССРнинг Меҳнат қонунлари тўғрисидаги кодексининг 197-моддасига мувофиқ ҳомиладор аёллар, эмизикли боласи бўлган аёллар ва боласи бир ёшгача бўлган аёлларни маъмурият ташаббуси билан ишдан бўшатиш мумкин эмас. Фақат корхона, муассаса ва ташкилот тўлалигича тугатилган ҳоллардагина маъмурият ташаббуси билан ишдан бўшатилиши мумкин. Ана шундай ҳолларда ҳам маъмурият ишдан бўшатилган аёлларни бошқа ишга жойлаштириши лозим.

. . .

САВОЛ: Бир корхонадан иккинчи корхонага кўчириш тариқасида ишга йўлланганда шу ходимни у корхонада ишга қабул қилмаслик мумкинми?

У. ЖЎРАЕВ,
хизматчи.

ЖАВОБ: Ўзбекистон ССРнинг меҳнат қонунлари кодексининг 32-моддасига биноан бошқа корхона, ташкилотларнинг раҳбарлари билан келишилган ҳолда бирор ходим бошқа корхонага ишга кўчириш йўли билан таклиф этилганда, бундай ходимларга нисбатан, янги ишга борган корхонада улар билан меҳнат шартномаси тузишга йўқ дейиш мумкин эмас.

. . .

САВОЛ: Оиламизнинг бемор аъзосини парвариш қилиш учун қандай ҳолларда касаллик варақаси берилади.

Р. ХОЛМУҲАМЕДОВА,
ишчи.

ЖАВОБ: Давлат социал страхованиеси ҳисобидан касаллик варақаси ва нафақаси ишчи ва хизматчиларга қуйидаги ҳолларда берилади: беморни касалхонага ётқизиш мумкин бўлмаганда; оилада эса беморга қараб туриши мумкин бўлган оиланинг бошқа аъзолари йўқ бўлганда: беморни парвариш қилмаслик унинг ҳаёти ёки соғлиғи учун хавфли бўлганда.

Икки ёшгача боласи касал бўлган тақдирда болага қараб турганлиги учун касаллик варақаси ва нафақа бемор болага қараб туриши мумкин бўлган оиланинг бошқа аъзолари бор-йўқлигидан қатъий назар боланинг онасига берилади.

КУТУБХОНА-КЎРГАЗМА

ЧИРЧИҚ шаҳар марказий кутубхонасида циклли кўргазмаларни тез-тез уюштириб туриш одат тусига кириб қолди. Яқинда бу ерда «Иқтисод ва ишчи» мавзуидаги адабиётларнинг очиқ кўриги ўтказилди. Кўрикда алоҳида-алоҳида китоблар бўлимлари ташкил этилиб, «КПССнинг иқтисодий стратегияси», «Биринчи шанбаликлардан социалистик мусобақанинг авж олгунига қадар», «Иқтисодий билим — ҳар бир меҳнат кишисига» мавзуидаги адабиётлар жамланган.

Индустриал шаҳар меҳнаткашлари айниқса иқтисод қилиш ва тежамкорлик ҳақидаги адабиётлар билан қизиқиб танишдилар. Китоблар кўригини муайян мавзуга бағишлаб ўтказиш анча оммабоп ҳамда мақсадга мувофиқ эканлиги кузатилди.

Реклама ва эълонлар

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети
ТОШКЕНТ 57-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1983—84 ўқув йили учун қуйидаги ихтисослар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

кесиш йўли билан металларга совуқ ишлов берувчи токарь-универсал, фрезерчи (программали бошқариладиган станоклар оператори), **саноат асбоб-ускуналарини ремонт қилувчи слесарь-механик, саноат асбоб-ускуналарини ремонт қилиш ва фойдаланиш бўйича электрик, электргаз пайвандчи, автомобиллар ремонти бўйича слесарь, лифтлар ремонти бўйича механик, кабель ишлаб чиқариши электромонтёрлари, дурадгор** (бадиий мебель ишлаб чиқариши), **саноат совутиш қурилмаларини ремонт қилиш ва уларга хизмат кўрсатиш бўйича машинист, кучланишли тармоқлар ва электр асбоб-ускуналари бўйича электр монтажчи.**

Ўқиш муддати — 1 ва 3 йил.

8—10-синф ҳажмида маълумотга эга бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

8-синф маълумоти билан ўқишга қабул қилинганлар уч йил ўқийдилар ва тўлиқ ўрта маълумот ҳамда касб бўйича диплом оладилар. Ўқувчилар уч маҳал овқат, кийим билан таъминланади, бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона берилади; 10-синф маълумоти бўлган, лифтлар ремонти бўйича механик, кучланишли тармоқлар ва электр асбоб-ускуналарининг электр монтажчиси ихтисоси бўйича ўқишга кирганлар ойига 76 сўм миқдорида стипендия ва ишлаб чиқариш практикаси вақтида иш ҳақининг 50 процентини оладилар.

Совет Армияси сафларидан запасга бўшатилиб, электр монтажчи ихтисоси бўйича ўқишга кирган йигитларга ётоқхона берилади.

Ўқиш муддати 10-синф маълумотига эга бўлганлар учун 7,5 ой, 8-синф ҳажмида маълумотлилар учун — 10,5 ой қисқартирилган.

Билим юртидаги ўқиш вақти меҳнат стажига қўшилади.

Машғулотлар группаларнинг комплектланишига қараб бошланади.

Билим юрти битирувчилари техникумлар ва олий ўқув юртларига киришда имтиёзлардан фойдаланадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганлар ишлаб чиқаришда мажбурий ишлаб беришсиз ўрта ва олий ўқув юртларига ўқишга юбориладилар.

Билим юрти яхши спорт базаси, техника ижодкорлиги тўгаракларига эга. «Смена» вокал-чолғу ансамбли ва «Ровесник» дискоклуби ишлаб турибди. Ёшларнинг ёзги дам олиш базаси мавжуд.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар зарур: директор номига ариза, таржимаи ҳоли, характеристика, маълумоти тўғрисида гувоҳнома, медицина справкаси (286-форма), турар жойидан справка, 4 дона фотосурат (3×4см. ҳажмида). Туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома (паспорт), ҳарбий учетга ўтганлиги ҳақидаги гувоҳнома (ҳарбий билет) шахсан кўрсатилади.

Аризалар якшанбадан ташқари ҳар куни 9 дан 17.00 гача қабул қилинади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, 164-алоқа бўлими, Высоковольтний массиви, 3-сектор (метронинг «М. Горький» бекатигача, сўнгра 4-автобусда «7-поликлиника» бекатига борилади; 6, 13, 22-трамвайлар, 18-троллейбуснинг «маиший хизмат уйи») бекати.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/II да **Аризасига кўра,** 12/II да **Нодирабегим,** 13/II да **Бой ила хизматчи** (11, 15.00), **Кузнинг биринчи куни** (19.30).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 11/II **Заҳар ичган даъвогар,** 12/II да **Қиёфалар ёки занжир** (16.00), 13/II да **Хизматингизга тайёрман** (16.00).

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Аралаш ҳайвонлар группаси» аттракционининг гастроллари** (19.30).

Спорт

ҒАЛАБА БИЛАН БОШЛАШДИ

СССР олимпия терма командаси футболчилари Кувайтда мамлакат олимпия терма командаси билан бўлган биринчи ўртоқлик учрашувида 1:0 ҳисобида ғолиб келишди. Тўпни иккинчи бўлим бошларида Газзаев киритди. Терма команда сафида пахтакорчи Мустафо Белялов ҳам қатнашди.

ҒОЛИБЛАР САФИДА

Флюра Булатова Бутуниттифоқ мусобақаларидагина эмас, балки халқаро чемпионат ва турнирларда ҳам муваффақиятли қатнашиб келмоқда. Тошкентлик теннисчи қиз Англиянинг Кливленд шаҳрида Европанинг энг кучли спортчилари иштирокида бўлиб ўтган анъанавий мусобақада фахрли иккинчи ўринни эгаллади. Қитъанинг энг кучли ўн бир спортчиси билан бўлган учрашувларда Ф. Булатова саккиз марта ғалабага эришди. Тўққизта ғалаба қозонган руминиялик О. Немеш биринчи бўлди.

ПОЛВОНЛАРНИНГ ХАЛҚАРО БЕЛЛАШУВИ

Америка Қўшма Штатларининг эркин курашчилари Минскда ўтказилган халқаро учрашувда мағлубиятга учраганларидан сўнг Ленинградда яна бир беллашув ўтказишди. Бу сафар ҳам совет полвонлари ғолиб келдилар. А. Хадарцев Минск шаҳрида бўлган учрашувда терма командамиз ғалабасига ҳисса қўшганлигини маълум қилган эдик. Ленинграддаги мусобақада яна бир вакилимиз тошкентлик Арсен Фадзаев 62 килограммгача вазнлилар баҳсида Э. Рейн билан гиламга тушиб 11:0 ҳисобида устун келди.

Редактор ўринбосари С. Ғ. МУСАЕВ.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000 Тошкент — П. ЛЕНИН кўчаси. 41.

Телефонлар: редактор ўринбосарлари—335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь—334805, 325353; секретариат—325750. БЎЛИМЛАР: катлар ва оммавий ишлар; фельетонлар—334048, 325354; партия турмуши—325778; пропаганда—325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт—325749; қишлоқ хўжалиги—325647; адабиёт ва санъат—325767; совет қурилиши—325645; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари—325553; фотомухбир—325894.

Р. 01790. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. Б. 1540. 18